Ao. 1820. — No. 11.

Bataviasche Courant.

JE MAINTIENDRAI.

ZATURDAG, *den* 11*den* MAART, 1820.

AANSTELLINGEN.

ZIJNE Excellentie, de Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, heeft bij onderscheidene besluiten de navolgende benoemingen en plaatsingen gedaan, als:

Bij de Algemene Staf.

Provisioneel, de 1ste luitenant *J. Kooij.*

Administratie.

Tot adjunct inspecteurs der 2de klasse, de 1ste luitenant kwartiermeester van het bataillon Infanterie no. 19, *W. C. Bütter*, en

Den 2de luitenant van het 24ste bataillon infanterie, *H. Metz.*

Geneeskundige dienst.

Tot chirurgijn majoor, den chirurgijn der 2de klasse *P. Pasquino.*

Regement Infanterie no. 18.

De 1ste luitenants *T. Rouckoux* en *G. Crull.*

Bataillon Infanterie no. 19.

De 1ste luitenant *P. B. van Meerstraten.*

Bataillon Infanterie no. 20.

De 1ste luitenant *G. Jonas.*

Bataillon Infanterie no. 22.

De 1ste luitenant *T. Felge.*

Bataillon Infanterie no. 23.

De kapitein *N. Stephan*, en

De 1ste luitenant *F. L. C. M. de Graill* ...

Bij het 24ste Bataillon Infanterie.

De 1ste luitenant *L. C. Grootveld.*

Bij het 25ste Bataillon Infanterie.

De 1ste luitenant *Maclean.*

Regement Husfaren no. 7.

De 1ste luitenant *Dulegnage.*

Regement Artillerie no. 6.

De 2de luitenant *W. D. Blikman.*

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Maart 2 — *Eng. schip Governor Petree, W. P. Brailey, van Calcutta den 1sten jan. 1820, passagiers, de heeren S. Aratoon, en M. Jourdain.*

— 3 — *Chineesche jonk Bandseeng, I. Ao Tauko, van Tiemliem den 6den feb. met 142 Chineezen. — Eng. schip La Rosalie, J. W. Burslem, van Muntok den 1sten maart, passagiers, kapt. Snock, 2de luit. Le Roux, 2de luit. Burri, 2de luit. Husher en twee Kinderen.*

— 8 — *Chineesche jonk Hingthaij, Sim Hauwte, van Kiangmaij den 19den februarij, met 675 Chineezen.*

— 9 — *Eng. Race Horse, G. Ingram, van Lampong Toulang Bauang den 7den maart.*

Vertrokken.

Maart 9 — *Schip Maria, C. W. Hammar, naar Antwerpen, passagiers, de heer J. Graij en Vrouw. — Eng. schip Neptune, G. Vint, naar Bengalen.*

— 10 — *schip Sourabaija, J. Theunisse, naar Amsterdam, passagiers, de heeren L. Z. Veeckens, Vrouw en twee Kinderen, M. J. Kuijt, C. Klaassen, H. Sanders, mev. Liebeherr en een Kind. — sala sila Martha, Lee Tsijko, naar Koepang op Timor.*

Schepen liggende ter reede.

Schepen de Nieuwe Zeelust, Jan & Cornelis, Ida Aleijda, Patokolcair, Margaretha, Pekin, Jadul Kariam, Aurora, L'Emile, Columbus, Fortitudo, Augusta, brikken Goanhin, Florus, Tsempo, Timor, schoener Vrede & Hoop. — Eng. schepen Mary, Duke of Wellington, Canada, General Stuart, Maryann, Malabar, Marchioness of Wellesby, George Cruttenden, Governor Petree, La Rosalie, Union, Melpomene, Race Horse, brikken Adventure, Adventure, Governor Farquhar, Prince of Orange, Fanny, schoener Victorine. — Americ. schepen Marmion, Columbus, Cordelia, brikken Becket, Hindu, Franklin. — Portug. schip Conceçao. — Chineesche jonken Bandseeng en Hingthaij.

SAMARANG.

Aangekomen.

Feb. 27 — *Moorsche brik Cadeer Box, Sewa Sangra Chittij, van Malacca en Pontiana.*

— 28 — *Maleitsche Sala Sala Sterie Tanjoeng, Wan Kamar, van Paccalongang.* — *Arabische schip Fattalrachman, Said Alloeij Clerie, van Batavia.* — *Engelsche schip Grenada, A. Donald, van dito, passagiers de heeren Milne, Johnston en Voc...*

Maart 1 — *schip Jonge Anthonij, F. A. Jacometti, van Batavia, passagier de heer J. Johannes, mevrouw Palm en Z. M. troepen.*

Vertrokken.

Geene.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. schoener No. 16; schepen Ruimveld en Pamalang; brikken Aglaija, Johanna Maria, Helena, Mignonnettes, Heermanuel, Pieternella, Jacoba Ambrosina, Geertruida, Hendrik, Elizabeth, de Jonge, Drijman, Indramaijo, de Goede voornemens; schoeners Dorothea, Pamalang, Eliza, Duckling; ketter Faire; Chaloup de Vrouw Cateau. — Amer. schip Lion. — Arabische schip Maria; Chaloup Cheribon. — Maleische brik de Goede Hoop; Sala Sala Boeiang Slamat. — Chineesche brikken Tjensoen, Tjinghin, Hoope, de Zwaluwe, Hozien, Joana, Ingsoen; schoener Santsaa; Sala Sala Passangun; Chaloup Habgien.

SOURABAIJA.

Aangekomen.

Geene.

Vertrokken.

Feb. 27 — *brik Constantia, R. Pearse, naar Timor en Amboina, passagier de heer Chaterij.*

— 28 — *brik Aurora, C. J. Gebhardt, naar Amboina, passagier kapt. Megiels.*

Maart 3 — *schip Mastora, Said Alloeti Habashij, naar Amboina, passagiers kapitein Dibbetts, vrouw en kinderen, luitenant Papling, vrouw en familie.*

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. schip Nassau, fregat Wilhelmina, brik Maria, korvet Eclips, schooners Schildpad, Calipso, Zeehond, Zeemeeuw, kanonneer boot no. 25. schepen de Vrouwe Helena, Arinus Marinus, Magbar, Ennard Frans, brikken Amamoon, Rembang Harmonie, Wilhelm Johan, Marsoef, Helena Johanna, Bobbalam, Mausoer, Maria, Assistentie, Jacoba Aletta, Hedetaij, Marianne, schoener Rose, kotters Pambla en Rintani. — Eng. schip Lady Sophia, brik Gesina. — Fransche schepen L'Eglantine en Alexander.

BATAVIA, *den 10 Maart 1820.*

Door den directeur tot de zaken van landbouw kunsten en wetenschappen is op den 20 februari jl. aan Zijne Excellentie den Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië ingezonden het volgende

Verslag van den tegenwoordigen Staat van het Schoolwezen op Java.

BUITENZORG, *den 20 Februari 1820.*

De verdere regeling van het onderwijs, vooral dat der lagere scholen, en de meerdere uitbreiding en volmaking van hetzelve zullen van mij vorderen, dat ik Uwe Excellentie nog meermalen over dit belangrijk onderwerp onderhoude, en naar mate de omstandigheden zulks zullen noodig maken, of de voorhanden middelen zullen gedogen, aan Hoogstdezelve onderscheidene maatregelen voordrage, die ik zal oordeelen ter bevordering van het voorzegde doel dienstig te zijn.

Doch ten einde in dezen al verder op eene geregelde wijze, en met de meeste vrucht te kunnen werkzaam zijn, acht ik het noodig, Uwe Excellentie met den tegenwoordigen staat van het schoolwezen in het algemeen bekend te maken, en door het verslag daarvan te doen zien, welke de gevolgen der reeds daargestelde verordeningen, tot het Schoolwezen betrekkelijk, geweest zijn, welke vooruitzigten de voortdurende belangstelling en zorge voor hetzelve belooft, en wat al verder ter meerdere algemeenmaking van een goed onderwijs behoort gedaan te worden.

In Batavia, is door de aldaar in de Stad en te Weltevreden gevestigde lagere scholen op eene nagenoeg voldoende wijze voor het eerste onderwijs der jeugd gezorgd. De verdienstelijke eerste onderwijzeren bij dezelve, *Meis* en *van Thiel*, beijveren zich steeds hunne leerlingen de meeste voordeelen van een goed en doelmatig onderwijs te doen deelachtig worden. Wanneer ik nog den jammerlijken staat herdenk van het schoolwezen in de hoofdstad, kort na mijne komst uit Nederland aldaar, en de hoogst gebrekkige leerwijze in de alstoen bestaande scholen, alwaar het geheele onderwijs zich bepaalde tot een bloot werktuigelijk lezen, schrijven en van buiten leeren van woorden en klanken, voor de leerlingen geheel onverstaanbaar, terwijl derzelver verstandelijke vermogens ongeoefend, en alle gevoelens voor het ware, schoone en goede onontwikkeld bleven, dan kan het niet missen of een bezoek der beide sedert dien tijd gevestigde schole, en een slechts oppervlakkig onderzoek naar de vorderingen der leerlingen aldaar, moet de genoegelijkste gewaarwording opwekken, en op de meest overtuigende wijze de groote voordeelen aanwijzen, welke nu reeds door deze instellingen aan de Bataviasche Maatschappij gegeven zijn. Zelden voorzeker, zoo immer, kan elders de tegenoverstelling en vergelijking van twee verschillende leermethoden eenen tref-

lenderen uitſlag ter aanprijzing van de eene boven de andere hebben opgeleverd. Mogten de ingezetenen van deze waarheid zoo algemeen overtuigd zijn, als zij onbetwistbaar is, dan zal ook de voortdurende bloei onzer ſcholen verzekerd zijn. Derzelver voorbeeld heeft almede reeds eenen gunſtigen invloed op de beide andere ſcholen, die in het weeshuis namelijk, en die van den onderwijzer *Paulus* op Molenvliet gehad, en wanneer de ſchoolopzieneren te Batavia, zich de verbetering van de beide laatstgenoemde ſcholen zoo zeer zullen laten aan gelegen zijn, als ik hen daartoe dringend heb uitgenoodigd, en waartoe hen de welwillenheid dier onderwijzeren en de aanmoediging derzelven tot een veelvuldig verkeer met de meer ervarene onderwijzeren der nieuwe ſcholen zal behulpzaam zijn, dan zal ook in deze een werktuigelijk en gebrekkig onderwijs, weldra geheel door een verbeterd en doelmatig onderrigt vervangen worden. In de beide nieuwe lagere ſcholen worden thans omtrent 95 kinderen onderwezen, van welke iedere ſchool nagenoeg een gelijk aantal bevat. Bij ieder dezer ſcholen zijn als nog twee onderwijzers aangeſteld, en bij de ſcholen op Weltevreden bevinden zich daarenboven nog twee ondermeesteren, te weten *Potsma* en *Biſſchop*, de laatstgenoemde reeds een waardig kweekeling van zijnen meester *Meis*. Daar de twee onlangs uitgekomen onderwijzeren *Brandt* en *Strip*, ter voorziening van andere plaatsen, weldra deze ſcholen zullen moeten verlaten, zoo zal evenwel, aangezien het thans niet zeer groot en bijna gelijk aantal van leerlingen in beide ſcholen, het onderwijs in beide door de onderwijzeren *Meis* en *Thiel*, ieder door eenen der beide genoemde ondermeesteren bijgeſtaan, op eene voldoende wijze kunnen worden gegeven. Het ſtrekt mij tot genoegen, hierbij te kunnen berigten, dat beide ondermeesteren, hoewel als nog niet wel in ſtaat, aan het hoofd eener School geplaatst te worden, echter weldra tot onderwijzeren zullen kunnen bevorderd worden, en dat ook de ondermeester *Potsma*, die vroeger van gebrek aan genoegzamen lust voor zijn beroep niet geheel was vrij te ſpreken, thans en ſedert eenen geruimen tijd, volgens eenparig getuigenis der onderwijzeren, zich al meer en meer het voorbeeld en de nuttige leeringen zijner meesteren zoekt ten nutte te maken.

Behalven de reeds gemelde ſcholen zijn voor het geven van het eerſte onderwijs in ſommige buurten, nabij Batavia, als te *Toegoe* en *Depok*, nog eenige perſonen aangeſteld, die tevens den dienst van katechiſeermeester en krankbezoeker verrigten, en die, daar zij te voren zonder het toenmalige kollegie van kuratoren en ſcholarchen ſtonden en van hetzelve eene, hoewel geringe bezoldiging genoten, zoo ook thans onder het opzigt der kommisſie van onderwijs geſteld zijn, en uit het ſchoolfonds nog bij voortduring de hun vroeger toegekende bezoldiging ontvangen. Ik heb gemeend deze ſedert lang beſtaande ſchikkingen te kunnen doen voortduren, te meer daar de penningen, van het voornoemde kollegie door de kommisſie van onderwijs overgenomen, tot het gemelde einde mede beſtemd waren, en daartoe als nog verſtrekt hebben. Echter zal het dienſtig zijn, dat ook hieromtrent voor het vervolg nadere bepalingen gemaakt worden, waartoe ik de kommisſie verzocht heb mij door mededeeling der noodige inlichtingen in ſtaat te ſtellen.

Minder gunſtig is het te Batavia thans met het middelbaar onderwijs geſteld. Voor hetzelve is tegenwoordig, na het vertrek van den heer *Pahud*, geene andere inſtelling dan die van mevrouw *Gronovius*. Het onderwijs in dit inſtituut is daar en boven niet enkel het middelbare, maar ook voor een groot gedeelte, zoodanig als in de lagere ſcholen wordt gegeven. Doch dit zelfde kon ook van het inſtituut van den Heer *Pahud* gezegd worden, en uit dien hoofde mag het ophouden van dit laatſte, gelijk ook de mindere bloei van het eerſte, als een minder wezenlijk gemis, dan bij eene oppervlakkige beſchouwing ſchijnen mag, aangemerkt worden, daar beide kunnen gerekend worden thans door de wel ingerigte nieuwe lagere ſcholen, gedeeltelijk vervangen te zijn. Niettemin blijft eene wel ingerigte en in den eigenlijken zin zoogenaamde ſchool voor het middelbaar onderwijs, eene wezenlijke behoefte der Maatſchappij, en gelijk het te wenſchen is, dat de veranderde inrigtingen der School van mevrouw *Gronovius*, en de meerdere voordeelen, die aan deze bij Uwer Excellenties beſluit van den 3den junij 1819, n°. 11, zijn toegeſtaan, weldra den, met een en ander bedoelden, hernieuwden bloei dezer School zullen ten gevolge hebben. Zoo zal ook door de onlangs te Batavia aangekomene weduwe *Bron*, die tot het geven van middelbaar onderwijs verlangt aangeſteld te worden, aan het verlangen dier ingezetenen kunnen voldaan worden, die hunne kinderen in de reeds beſtaande ſcholen niet willen plaatſen of voor dezelve een meerder en hooger onderwijs en beſchaving, dan aldaar gegeven wordt, verlangen. Aan dezelven is al verder door de aanſtelling van den onderwijzer *Dides*, eene gunſtige gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs in de franſche taal en letterkunde aangeboden.

Te *Samarang*, alwaar de ſtaat van het ſchoolwezen nog in het begin van het jaar 1818 niet minder onvolledig en gebrekkig was, dan voor weinig jaren te Batavia, werd in den loop van dat jaar de oprigting eener openbare lagere ſchool, met eene zoo gunſtige verwachting der ingezetenen, en met een zoo algemeen vertrouwen op de kunde van den daarbij aangeſtelden eerſten onderwijzer *Docters van Leeuwen* vernomen en ontvangen, dat de ingezetenen reeds voor en aleer het ſchool gebouw in gereedheid gebragt was, den gemelden onderwijzer in zijne voorloopig gekozene woning hunne kinderen toezonden en dat daarna, wanneer de ſchool in dat voltooide gebouw konde gehouden worden, het aantal der leerlingen van dezelve, reeds met het einde der maand december, 71 kinderen bedroeg, en de gunſtige berigten, welke ik aangaande de vorderingen derzelve ontving, bevestigden den aanzienlijken bloei der Samarangſche ſchool, en deden eene algemeene belangſtelling in dezelve, gelijk ook de bijzondere tevredenheid van den ſchool-opziener over de werkzaamheden van de onderwijzeren *van Leeuwen* en *Beſtelmeijer* kennen. Hoogst ſmartelijk valt het derhalven, dat eene, aanvankelijk zoo gunſtige en veel belovende geſteldheid dezer ſchool, ſlechts van eenen zeer korten duur is geweest, en deze niet lang daarna met een geheel verloop en ſtilſtand bedreigd werd. De oorzaak van dit plotſeling verval moet voornamelijk aan den onderwijzer *Docters van Leeuwen* worden toegeſchreven. Door hernieuwde opvatting van verkeerde en ongegronde denkbeelden over verongelijking in zijnen ſtand misleid, begon de lust tot zijn beroep nu wederom, gelijk weleer te verflaauwen; zijne veelvuldige verwijdering uit de ſchool had ongeregeldheden in dezelve, en deze weldra eene zoo groote vermindering van kinderen ten gevolge, dat het getal van 71 derzelve, binnen weinig maanden reeds tot 24 is afgenomen. Alles wat door dezen onderwijzer bij zoodanige omſtandigheden gedaan werd kon alleen ſtrekken om zijnen grooten tegenzin voor zijne betrekking bij de ſchool, en het groot nadeel der voortduring daarvan, aan den dag te leggen, terwijl alle hem gegevene vermaningen van den ſchool-opziener en de verdere middelen, door dezen en door den tweeden onderwijzer *Beſtelmeijer*, tot herſtel van den vorigen bloei der ſchool aangewend, vruchteloos waren, zoo dat alleen de verwijdering van dien onderwijzer van de ſchool het eenigſte middel tot herſtel van het verlorene ſcheen te zijn. Inmiddels waren door de waarlijk groote zorge en werkzaamheid, waarmede de ſchool-opziener *Domis* getracht had, het ſchoolwezen te Samarang in alle deszelfs deelen doelmatig in te rigten, en voor alle ingezetenen nuttig te doen zijn, eenige andere particuliere ſcholen te Samarang aanmerkelijk verbeterd. Slechts aan zoodanige ſchoolmeesteren, die bij een ſtreng examen genoegzame blijken van bekwaamheid hadden gegeven, werd tot het aanhouden hunner ſcholen vergunning gegeven, terwijl al verder geene middelen geſpaard werden, hen tot invoering eener meest bekorte, beredeneerde, en doelmatige leermethode aantemoedigen, en hen daartoe behulpzaam te zijn. Onder dezen munt boven al, de ſchool in het weeshuis uit. Door de goede inrigting, die op voorſtel en door verder toedoen van den heer *Domis* aan dezelve gegeven is, en door de medewerking van den daarbij aangeſtelden verdienſtelijken onderwijzer *Bruinier*, heeft deze ſchool even zeer in bloei toegenomen als de ſtads-ſchool tot verval is gekomen, zoo dat volgens de laatſte opgaven in de ſchool in het weeshuis thans reeds 68 kinderen worden onderwezen, over welker vorderingen de ſchool-opziener mij zijne bijzondere tevredenheid betuigd heeft. Onder deze leerlingen bevinden zich, behalven de kinderen in het weeshuis geplaatst, ook die van onderſcheidene en voor al van behoeftige ingezetenen; twee andere, te weten die van de ſchoolmeeſteren *Doeve* en *Simon* zijn mede wel ingerigte ſcholen, en bevatten een aantal van 87 leerlingen. Zekere weduwe *Luchtenberg* en weduwe *Buitenmuller* houden meisjes-ſcholen, en nemen mede eenige kinderen in de kost, terwijl laatſtelijk ook nog de heer *Bruckner* onder de onderwijzers te Samarang moet genoemd worden, hoewel deze zich tot een gering aantal leerlingen ſchijnt te bepalen.

Deze wel ingerigte particuliere ſcholen, hebben aan de ingezetenen ter vergoeding verſtrekt van de openlijke ſtads-ſchool, toen zij, uithoofde van den blaam, aan deze opgelegd, vermeenden hunne kinderen uit dezelve te moeten verwijderen, en ook deze verplaatſing van leerlingen heeft aan de particuliere ſchoolmeeſteren tot aanſporing verſtrekt, om hunne ſcholen met de eerstgemelde en andere goede inſtellingen van onderwijs al meer en meer te doen wedijveren.

Doch hoe veel ook verbeterd, zijn deze ſcholen echter niet voldoende, om zich door dezelve van een in alle opzigten wel ingerigt en allezins volledig onderwijs te verzekeren, en het blijft derhalven nog altijd eene zaak van groote aangelegenheid, om de ſtads-ſchool te Samarang, zoo mogelijk, wederom tot haren aanvankelijken bloei terug te brengen. Reeds is de daartoe aangewende moeite van de ſchoolopzieners en van den onderwijzer *Beſtelmeijer* niet geheel vruchteloos geweest. Het aantal der leerlingen is reeds wederom met eenigen vermeerderd, en zal voorzeker al meer toenemen wanneer de eerſte indruk der oorzaken, die haar verval veroorzaakt hebben, al meer zal zijn uitgewischt, en wanneer de ſchool-onderwijzer, dien ik aan Uwe Excellentie ter aanſtelling bij deze ſchool zal voordragen, het vertrouwen der ingezetenen, zoo al niet even zeer, en ongepaard met die overſpannen verwachting, als aanvankelijk den onderwijzer *Docters van Leeuwen* te beurt viel, den toch al meer en meer, en op eene meer duurzame wijze, zal kunnen verwerven.

Van het ſchoolwezen te Samarang kan ik niet gewagen, zonder de meest loffelijke vermelding der werkzaamheden van den ſchool-opziener aldaar, den heer *Domis*, die, hoewel uit hoofde der langdurige afwezigheid van zijnen ambtgenoot den heer *Benting*, met het opzigt over de ſcholen te Samarang, alleen, tot het einde van het jaar 1819 belast, en daarenboven tot andere gewigtige ambtsbezigheden verbonden, echter op eene allezins uitſtekende en prijzenswaardige wijze, tot het invoeren en inſtandhouden van een goed onderwijs te Samarang is werkzaam geweest, mij van den ſtaat van hetzelve ten allen tijde volledige rapporten heeft doen toekomen, met dat alles eene opregte belangſtelling in de bevordering van een goed onderwijs heeft doen kennen, en daarbij de adminiſtratie van het ſchool-fonds, van de ſchoolbehoeften, en wat daartoe al verder betrekkelijk is, op eene zoodanige wijze gevoerd heeft, dat de daarvan bij mij ingekomene ſtukken zich boven die van anderen door volledigheid, naauwkeurigheid en goede orde onderſcheiden, en ten voorbeelde voor anderen verſtrekken kunnen. De werkzaamheden van dezen verdienſtelijken ſchool-opziener, hebben zich alverder niet ſlechts tot Samarang bepaald; door hem heb ik ook ten aanzien van den ſtaat van het ſchoolwezen in de nabij gelegene reſidentien, *Sourakarta*, *Djokjokarta*, *Rembang*, *Japara* en *Pakalongan*, alwaar geene ſchool-opzieners zijn aangeſteld, zeer volledige berigten ontvangen, waartoe hij gedeeltelijk door onderzoek op die plaatſen zelve, wanneer andere ambtsbezigheden hem derwaarts hadden geroepen, gedeeltelijk door briefwisſeling met de reſidenten zich had in ſtaat geſteld. Ook deze plaatſen vereiſchen ter verbetering van het ſchoolwezen aldaar nog nadere voorzieningen, waaromtrent ik aan Uwe Excellentie de noodige maatregelen zal voordragen, wanneer en naar mate de omſtandigheden en voorhanden middelen, dezelve zullen uitvoerlijk maken. *Sourakarta* zal in dit opzigt in de eerſte plaats moeten in aanmerking komen, alzoo zich aldaar een aantal van meer dan honderd kinderen bevindt, welke nagenoeg van alle onderwijs verſtoken zijn, en ik word ſlechts nog door de afwachting van eenige nadere informatien, welke ik van den heer *Domis* verzocht heb, terug gehouden, om aan Uwe Excellentie, de oprigting eener ſchool op deze plaats en de benoeming van eenen onderwijzer voor dezelve voorteſtellen.

Te *Griſſée*, is het onderwijs na dat de ſchoolonderwijzer *C. J. Liens* bij Uwer Excellentie beſluit van den 5den februari 1819 voor deze plaats is aangeſteld, en na dat voor eene ſchool en woning van den onderwijzer een huis heeft kunnen ingehuurd worden, op eenen zeer goeden voet geregeld. Aangaande het onderwijs en gedrag van gemelden onderwijzer, geeft de ſchool-opziener de heer *van Naarſen*, mij thans en bepaaldelijk ook in zijn laatſte rapport, zijne tevredenheid te kennen, gelijk hij daarbij almede berigt, dat de vorderingen der leerlingen, ten genoegen van hem en van den onderwijzer, en allezins blijkbaar zijn. Het toenemend aantal derzelve, getuigt almede voor eene al meerdere belangſtelling der ingezetenen voor deze ſchool.

Met het einde der maand januari ll. waren in deze ſchool 21 kinderen. Volgens de jongst ontvangene berigten van den voormelden ſchoolopziener zoude het aantal aanmerkelijk grooter zijn, wanneer de ſchool-gelden, voorloopig door den ſchool-opziener naar omſtandigheden bepaald, eenige vermindering mogten ondergaan; ik geloof derhalven, dat het ter voorziening in dezen zal dienſtig zijn, eene zoodanige vermindering, gelijk onlangs door Uwe Excellentie bij beſluit van den 15 januari ll. n°. 17, ten aanzien der ſchool-gelden voor Sourabaija is bepaald, ook op Griſſee toepasſelijk te maken.

Het doet mij leed, Uwe Excellentie te moe-

berigten, dat de heer *van Naarsen*, die tot [illegible] toe den post van school-opziener in de residentie Grissee heeft waargenomen, en daartoe zoo door zijne kunde als door zijne betrekking in de bevordering van het schoolwezen allezins geschikt is, echter door klimmende jaren en vaak terugkeerende ongesteldheid belet wordt, in deze betrekking verder voort te gaan, en mij uit dien hoofde zijn verlangen heeft te kennen gegeven, om uit zijnen post te worden ontslagen. Ik vind mij daardoor in de verpligting gebragt, aan Uwe Excellentie het ontslag van den heer *van Naarsen*, en de vervulling van den daar door openvallenden post door eenen anderen, voor te dragen.

Te *Sourabaija*, hebben de school-opzieners der residentie, zich op alle wijze laten aangelegen zijn, het onderwijs behoorlijk te regelen, zoo wel in de openlijke lagere school, waarbij de onderwijzer *Nieuwenhuizen* is aangesteld, als ook in de overige scholen van partikuliere onderwijzers, welke, na behoorlijk afgelegd examen, tot het aanhouden hunner scholen vergunning hebben kunnen bekomen. De oprigting der eerst gemelde school, heeft ook te Sourabaija even als te Samarang, de gunstige uitwerking gehad, dat bij de laatst genoemde schoolmeesters een loffelijke naijver is ontstaan, om door invoering eener verbeterde leerwijze, hunne scholen te verbeteren, en met de stads-school te doen wedijveren. Het zal zoo wel hier aan, als ook aan het minder beloop der school-gelden, hetwelk deze onderwijzers ontvangen, zijn toetesschrijven dat alle deze scholen een aanzienlijker aantal van leerlingen, dan de stads-school, bevatten. De eerste berigten aangaande den onderwijzer *Nieuwenhuizen* gaven niet altijd eene genoegzaame tevredenheid der school-opzieneren over deszelfs pligt-vervulling te kennen, doch hunne vervolgens gunstigere berigten aangaande denzelven en aangaande de vorderingen der leerlingen, en de onlangs door Uwe Excellentie bepaalde vermindering der school gelden, geven eene gegronde hoop, dat de stads-school te Sourabaija weldra, en al meer en meer, in bloei zal toenemen. Met het einde der maand januari jl. werden in dezelve een aantal van dertig kinderen onderwezen. De partikuliere scholen zijn die van de onderwijzers *Broekhuizen*, *Bouwman* en *Werner*, van welken de eerste 78, de tweede 53, en de derde 35 leerlingen telt. Behalven deze is te *Sourabaija* ook nog eene armen-school, in dewelke thans 39 leerlingen door den onderwijzer *Meijer* onderwezen worden.

Sourabaija heeft de oprigting daarvan aan de weldadige testamentaire beschikkingen van wijlen den heer *J. G. Mader* te danken; door de toelage, welke de onderwijzer bij dezelve thans geniet, zal tot bevordering van het oogmerk eener voor Sourabaija zoo nuttige armen-school, alleszins gezorgd zijn.

Het verdient opmerking, dat de partikuliere scholen te Sourabaija, voor al die van den onderwijzer *Broekhuizen*, behalven de kinderen van Europesche ouders afkomstig, mede sommige inlandsche, javaansche, maleitsche en chineesche kinderen, tellen, van welken eenigen de Nederduitsche taal reeds zeer goed verstaan en schrijven, en daarbij het rekenen en andere kundigheden zeer goed hebben aangeleerd. De ervarenheid van gemelden schoolmeester in de maleitsche, en gedeeltelijk ook in de javaansche taal, heeft hem vooral in staat gesteld, aan de ouderen dier kinderen het nut der Nederduitsche scholen begrijpelijk te maken.

De school te *Banjoewangie*, is eene voor deze plaats allezins nuttige inrigting. De school-onderwijzer *Scholten*, heeft sedert dat hem eenige nuttige schriften uit de schoolboeken zijn medegedeeld, zijne leerwijze in veele opzigten verbeterd, en de resident van Banjoewangie heeft mij meermalen van den staat dezer school een gunstig verslag gegeven; in dezelve worden 18 kinderen onderwezen.

Uit deze korte opgave van den tegenwoordigen staat van het school-wezen, vergeleken met de vroegere gesteldheid van hetzelve, zal zoo ik vertrouw, duidelijk blijken dat de maatregelen, die ter verbetering van het schoolwezen zijn aangewend, reeds gedeeltelijk ter bereiking van dit oogmerk zijn dienstig geweest; dat deze gunstige gevolgen het vooruitzigt opleveren, dat het gebrekkig, meestal werktuiglijk onderwijs, al meer en meer door een meer verbeterd, dat is, door een zoodanig onderwijs zal vervangen worden, hetwelk, bij eene door lange ondervinding als meest dienstig bevondene, beknopte, en tijd-besparende leermethode, ter mededeeling der meest nuttige kundigheden, hoofdzakelijk de ontwikkeling van het verstand, oordeel en redeneervermogen der kinderen, en derzelver zedelijke vorming en beschaving, tot oogmerk heeft. Dit oogmerk zal voorzeker al meer bereikt worden, wanneer het hooge aanbelang van hetzelve, en de doelmatigheid der daartoe strekkende middelen, door de ondervinding en blijkbare uitwerkingen, algemeen zullen erkend zijn. Dat hetzelve niet thans reeds nader bij is, maar zich nog slechts in het verschiet vertoont, mag ons niet verwonderen, wanneer wij den geheel vervallenen staat van het school-wezen, zoo als hetzelve aanvankelijk was, herdenken, en daarbij het gemis van vele middelen, en verdere omstandigheden, die de algemeene invoering van een goed school-onderwijs belet hebben, in aanmerking nemen. Tot het eerste reken ik voornamelijk, het gebrek aan bekwame school-onderwijzers. Voor weinige jaren, bij mijne komst alhier, was naauwelijks een geschikt school-onderwijzer op Java aanwezig; de aanmerkelijke vorderingen, tot volmaaktheid van het school-wezen in Nederland, waren aan de alhier aanwezige schoolmeesteren, en aan de meeste inwoonderen onbekend gebleven. Van de vier onderwijzeren, vervolgens uit Nederland overgekomen, is reeds voorlang één overleden; een ander heeft zich onlangs van het schoolwezen onttrokken; slechts nog twee andere onderwijzeren zijn sedert dien tijd aangekomen. Kortheid van tijd en gebrek aan lust onder de ingezetenen hebben tot hiertoe belet, dat onder de kweekelingen der nieuwe scholen als nog personen zijn, welke reeds alleen, en zonder leiding, tot het geven van onderwijs zullen kunnen worden toegelaten. Het zal dus noodig zijn, dat al verder eenige school-onderwijzeren uit Nederland worden overgezonden, dat daartoe aldaar de meest bekwame en reeds door ondervinding beproefde personen worden uitgenoodigd en aangemoedigd, die door beleid, kennis, van menschen en bedrevenheid in de verkeering tevens geschikt zijn, vertrouwen in te boezemen, verkeerde begrippen tegen te gaan, en belangstelling voor het onderwijs op te wekken. Het is al verder niet te ontveinzen dat bij menige ingezetenen zelve de oorzaken van een, ook thans nog zeer onvolledig en gebrekkig onderwijs moeten gezocht worden. Onkunde en onzedigheid hebben eene in het oog loopende onverschilligheid en zorgeloosheid omtrent het toekomstig lot van het opkomend geslacht doen ontstaan; eene goede huisselijke opvoeding, die noodzakelijk met het school-onderwijs behoort gepaard te gaan, wordt nog in vele huisgezinnen zeer verwaarloosd, en steeds blijft de algemeene klagte der school-onderwijzeren voortduren over het traag, ongeregeld en afgebroken ter school komen van vele kinderen; ik behoef slechts dit laatste aan te halen, om te doen zien, hoe weinig nog vele ouders hunne pligten omtrent hunne kinderen en derzelver ware belangen bezeffen en behartigen. Het blijkt hieruit tevens, van hoeveel aanbelang het is, dat de school-onderwijzeren in de gelegenheid zijn, kinderen in de kost te kunnen nemen en bij zich te doen inwonen, en alzoo gedurig onder een goed opzigt te doen blijven.

Openlijke examens, zoo dikwerf men zich vooraf van eenen goeden afloop van dezelve verzekeren mag, zullen mede een krachtdadig middel zijn, algemeene belangstelling voor het schoolwezen op te wekken, den onderwijzeren voldoening voor hunnen arbeid te bezorgen en in de leerlingen lust en gepaste eerzucht te doen ontstaan.

Tot de reeds aangewende middelen, waardoor het schoolwezen op eene krachtige wijze kan bevorderd worden, reken ik ook de werkzaamheden der school-opzieneren, vooral wanneer daartoe bij voortduring menschen aangesteld worden en blijven, welker belangstelling in de verspreiding van nuttige kundigheden, beschaving en verlichting bekend is, en die tevens zoo door het algemeene vertrouwen op hunne kunde als door genoegzaam gezag, in staat zijn de verordeningen omtrent het schoolwezen te handhaven, den ingezetenen het belang der bedoelingen daarvan te doen kennen, den onderwijzeren bij aanhoudenheid lust voor hun beroep in te boezemen, en dezelve tot volmaking van het onderwijs aan te moedigen. Ik heb hiervoren aan Uwe Excellentie eenige school-opzieners doen kennen, die zich reeds omtrent het schoolwezen waarlijk verdienstelijk hebben gemaakt. Dat anderen zich tot nog toe niet op eene even zeer uitstekende wijze onderscheiden, mag gedeeltelijk aan hunne vele andere beroepsbezigheden worden toegeschreven, en ik verwacht dat ook de weinigen, die ik aan eene meer ijverige vervulling hunner pligten heb moeten herinneren, mij weldra gelegenheid zullen geven aan Uwe Excellentie, mijne tevredenheid over hunne werkzaamheden te betuigen.

EUROPA.

ZWEDEN.

STOCKHOLM, *den 24 september.*

Z. M. en de kroonprins hebben, van gelijke vreugdebetooningen als elders vergezeld, Hoogstderzelver reize door de noordelijke zweedsche dalen voortgezet. Den 19den bezochten zij, van ten minste 10,000 inwoners omgeven, de merkwaardige plaats, alwaar *Gustaaf Wasa* de inwoners van Mora Socken aansprak, toen deze zijne hulp [illegible], om hen van het juk van *Christiern* te bevrijden. Z. M. gaf Hoogstdeszelfs voornemen te kennen, om op deze plaats een gedenkteeken op te rigten, ten einde de dappere Dalekarliers, wier trouw deze groote onderneming ondersteunde, te vereeren. Den 20sten nam de Koning alle werktuigen en magazijnen van het porphijr-werk in oogenschouw, en kwam dien avond te Mora terug. Z. M. heeft met het grootste genoegen opgemerkt, dat, in het door hem bereisd gedeelte der dalen, geene bedelarij plaats vindt. De gelukkige gevolgen van den jongst afgeloopen oogst hebben bijgedragen, om Hoogstdeszelfs reis te veraangenamen. De inwoners verzekeren algemeen, dat zij sedert tien jaren geen zoo goeden oogst gehad hebben.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 5 october.*

Laatstleden vrijdag is er, in de London Taverne, eene vergadering van de achtingswaardigste kooplieden, bankiers en andere inwoners der citij gehouden. De heer *John Whitmore*, met eenparige stemmen, tot den presidialen stoel geroepen zijnde, opende de zitting met te zeggen, dat onderscheide kooplieden geoordeeld hadden, dat de tijd gekomen was, dat een ieder, welke in de handhaving van de constitutie van het vaderland belang stelde, zijn vast besluit aan den dag moest leggen, om dezelve te verdedigen; aangezien men het er baarblijkelijk op gemunt heeft, om de grondslagen daarvan te ondermijnen, gelijk mede die van den godsdienst en van alle instellingen, welke tot hiertoe als heilig beschouwd zijn. Onderscheiden andere personen spraken in den geest van den waardigen president. Onder dat laatste getal bevond zich de heer *Abercrombie Robinson*, gedeputeerde van de Oost-Indische compagnie, benevens de heeren *Astel*, *Harrison*, enz. Men had gedacht, dat een adres aan Z. K. H. den Prins Regent, een geschikt middel zou zijn, om de gevoelens der vergadering aan den dag te leggen; doch, volgens een plaats gehad hebbend voorbeeld, besloot men, om eene openlijke verklaring te doen, en een comité, zamengesteld uit de heeren *Pattison*, *Abercrombie*, *Robinson*, *Harman*, *Lloyd*, *Reid* en *Jacks*, werd met de redactie daarvan belast. Na, gedurende eenigen tijd, de zaal verlaten te hebben, trad het comité dezelve binnen, en gaf de volgende verklaring over, welke gelezen en algemeen goedgekeurd werd. Zij is reeds door meer dan 1500 der achtingswaardigste inwoners van Londen geteekend, en wij twijfelen niet, of zij zal, binnen weinige dagen, door de aanzienlijkste personen van voormelde klasse onderteekend worden.

„ *Verklaring.* Wij ondergeteekenden zeehandelaars, bankiers, kooplieden en andere inwoners van Londen zijn van oordeel, dat een dringende pligt ons in de tegenwoordige omstandigheden noopt, om, na deswegens beraadslaagd te hebben, eene verklaring van onze na te meldene gevoelens te moeten afleggen.

„ Wij beschouwen, met afgrijzen, de kuiperijen van partijzuchtige en kwalijkgezinde lieden, die, gebruik makende van godlasterlijke afkondigingen ten einde de grondzuilen van den godsdienst te ondermijnen, en van oproerige geschriften en redevoeringen, geschikt, om oproer en verraad te zaaijen, voordeel trekken uit de kortstondige armoede, om de gemoederen der onervarene klasse te misleiden, en onder verscheiden voorgevens haar tot maatregelen aan te sporen, welke, uit aanmerking hunner aan den dag gelegde helling tot regeringloosheid en verwarring, hunne behoeften tot een onberekenbaren trap zal doen aangroeijen.

Wij hebben de ontberingen en het lijden van zekere klasse van onze medeburgers met de gevoelens van diepe smart gezien. Wij hopen en gelooven, dat dit gebrek slechts kortstondig zal zijn; doch zoo lang hetzelve voortduurt, zal ons vurig verlangen wezen, om alle de maatregelen, die tot verligting daarvan strekken kunnen, te bevorderen,

„ Terwijl wij deze gevoelens van opregte deelneming voeden, verklaren wij ter zelfder tijd ons vast besluit, om, met al onze magt, alle oproerige pogingen, tegen te gaan, welke strekken mogten, om de geconstitueerde regeringsmagten vrees aan te jagen; terwijl wij vol zijn van vertrouwen in de krachtdadigheid der wetten, in de zuiverheid van derzelver beheering en in de wijsheid der wetgeving.

(*geteekend*) JOHN WHITMORE.

De dagbladen van Gibraltar, tot den 10de september, zijn alhier ontvangen. Sedert den 2den was alle gemeenschap te land met Spanje afgesneden; alle de schepen, welke uit de havens van dat land kwamen, werden aan eene strikte quarantaine onderworpen. Er was aan de inwoners van de mindere klasse aangezegd, dat zij, welke niet door de koorts waren aangevallen, tot meerdere beveiliging tegen die ziekte, van tenten op gezond territoir zouden voorzien

worden. Zij zullen de bevoegdheid hebben, van 's gedurende den dag, in de stad te arbeiden, doch, des avonds, naar hun kamp moeten terugkeeren. Tot den 10den tos had zich de besmetting noch bij het garnizoen, noch bij de inwoners geopenbaard.

Wij hebben de amerikaansche dagbladen van den 1sten september ontvangen. Destijds heerschte de gele koorts te Baltimore; vier en twintig personen waren, op den 31sten augustus, daaraan gestorven, en alle gemeenschap tusschen die stad en Philadelphia was belet. Deze ziekte rigt te Charlestown insgelijks verwoesting aan.

Het jaarlijks rapport van de maatschappij van landbouw te Quebec is publiek gemaakt; hetzelve bewijst, onwedersprekelijk, dat er een lofwaardige geest van onderneming in dat land heerscht. Het comité, dat, in de vervulling van deszelfs functien, het grootst gedeelte van Kanada had doorloopen, eindigt deszelfs rapport met eene getuigenis, welke men, te regt, als eervol voor de inwoners kan beschouwen. Ofschoon eenige honderde personen van alle partijen, uit hunne respective graafschappen, de bijeenkomsten voor den landbouw, welke soms 4 of 5 uren duren bijgewoond hebben, is er geen een voorbeeld van dronkenschap, van wanorde of van persoonlijk twist geweest.

Langen tijd is er, in Noord-Amerika, gesproken van eene zeeslang van eene (engelsche) mijl lengte. Thans heeft men aldaar eenen dolfijn of bruinvis zoo groot als een huis ontdekt. Het volgende leest men, desaangaande in eene courant van New-York:

Wij vernemen, door middel van een' teer lijnste geloofwaardigen gentleman, dat een dolfijn, zoo groot als de gevel van een huis met twee verdiepingen, in eene der kreeken, ten noorden van Long-Island gelegen, gevangen is. Die visch was, door eene bende haaijen, welke denzelven zeer mishandeld hadden, in die kreek gedreven.

De nieuwspapieren zijn steeds vervuld met verhalen van de volksvergaderingen, wegens de gebeurtenissen van Manchester. In Nottingham heeft de Lord Major deze vergadering belet en zich in persoon derwaarts begeven. Men had drie vaandels en eene vrijheids muts op gestoken. De gewone resolutien zijn, zonder dat iemand die tegensprak, doorgegaan. De Ministeriele bladen verzekeren, dat de vergadering slechts bestond uit 800 à 1000 hervormers en dat de overige aanwezigen alleen waren, opgekomen uit nieuwsgierigheid, of om de eerstgenoemde te beletten. Aan den anderen kant worden er in verscheidene plaatsen, vergaderingen gehouden, waarin men de pogingen der hervormers ten uiterste afkeurt. Deze vergaderingen zijn onder anderen gehouden te Halifax, te Yarmouth en elders. Zoo zijn ook eenige der aanzienlijkste londensche burgers in eene groote herberg bijeengekomen en hebben aldaar betuigd, dat het pligtmatig is, om in deze omstandigheden, openlijk, aangaande hunne gevoelens, voor den dag te komen; zij hebben ten dien einde eene verklaring geteekend, waarbij zij hunne afkeer betuigen van de pogingen van kwalijkgezinde lieden tegen de Britsche Constitutie en den Godsdienst; zij meenen, dat deze pogingen geen ander oogmerk kunnen hebben, dan om opstand te verwekken, de min onderrigte klassen des volks, door plaatselijk ongemak ondersteund, daartoe te verleiden, en alles in regeringloosheid en wanorde te storten; zij betuigen hun leedwezen wegens de behoefte, waarmede deze min onderrigte klasse te worstelen heeft, doch meenen tevens, dat deze rampen met den tijd zullen verdwijnen; verklarende met al hun vermogen daartoe te willen medewerken, maar tevens met alle magt elke poging, om de Overheid vervaard te maken, te zullen tegengaan. In Manchester heeft het gemeen den trompetter van de Yeomans, welke op den bekenden 16 augustus vooruit heeft gereden, te lijf gewild; het heeft zijne woning omringd, dezelve met steenen geworpen en pogen open te breken. De trompetter heeft zich echter met pistoolschoten zoo lang te weer gesteld, tot dat de militairen hem ontzet hebben.

Men heeft berigten van St. Helena van den 9 augustus. De gezondheid van *Buonaparte* was steeds dezelfde, doch hij scheen in eene betere gemoedsgesteldheid. Sedert een geruimen tijd had hij een zoodanig ingetogen leven geleid en zich dermate aan 't gezigt der genen, die belast zijn te onderzoeken en te verkeeren, of hij zich nog *in leven* bevindt, onttrokken, dat deze hun voornemen hebben betuigd, om met geweld tot hem door te dringen, ten einde aan hunnen last te voldoen. Sedert heeft hij zich meermalen buitenhuis vertoond. Men zegt, dat het nieuwe huis, 't welk men voor hem bouwde, binnen eenige maanden voltooid zoude zijn.

De jongste berigten uit Madrid melden, dat men aldaar de aankomst van de amerikaansche korvet *Hornet* met verlangen te gemoet zag, welke belangrijke depêches, omtrent den afstand van de Florida's, moest medebrengen. Men wilde, dat de Koning van Spanje het genoemde traktaat niet zoude ratificeren, alvorens de Vereenigde Staten hadden aangenomen, om de zuid-amerikaansche Insurgenten *niet* als een onafhankelijk volk te erkennen. Dit besluit moet reeds met de *Hornet* door den amerikaanschen Gezant naar Washington zijn gezonden.

DUITSCHLAND.

LEIPZIG, *den 26 september.*

Eenige lieden uit de laagste volksklasse hadden begonnen met het woord *hepp* alhier te doen weergalmen; doch de policie heeft hen dadelijk doen arresteren en het hierboven gezegde geroep is niet meer herhaald geworden. Verscheiden lieden schijnen te vreezen, dat de haat tegen de Joden bij de aanstaande Sint-Michiels mis alhier zal uitbarsten. Het is bekend, dat, op dat tijdstip, de toevloed der Joden, vooral uit Polen, Gallicie en andere naburige staten, in deze stad zeer groot is; maar onze regering zal hen voor alle beleedigingen weten te behoeden.

De in onze stad aangestelde commissie van censuur heeft nieuwe instructien van Dresden bekomen; dezelve is bijzonder belast met naauwkeurig alle de dagbladen en periodieke werken gade te slaan en de zoodanigen, welke demagogische grondstellingen verspreiden, niet te dulden. Men verzekert, dat er, te dien opzigte, door een vreemd kabinet, openingen aan ons gouvernement gedaan zijn. Tot dus verre heeft men zich over de gestrengheid onzer censuur niet te beklagen.

(*Journal de frankfort.*)

FRANKFORT, *den 3 october.*

De onlusten in het Odenwald zijn gedempt. Eene afdeeling hessische troepen is, ten getale van 700 man, in Michelstadt binnen gerukt.

De centrale commissie, welke in Mentz zal gevestigd worden, ter nasporing en beoordeeling van politieke wanbedrijven en hoogverraad, zal al spoedig, en wel in den loop dezer maand, hare functien beginnen uit te oefenen. Men meent, dat Sand genoeg hersteld is, om te water, van Manheim naar Mentz te kunnen worden vervoerd. Men wil, dat de jongste besluiten der Bondsvergadering, omtrent de vestiging dezer commissie en de afschaffing van de vrijheid der drukpers, nog eenige wijzigingen zullen ondergaan, en dat verscheidene der duitsche Staten niet instemmen met de maatregelen, zoodanig, als dezelve genomen zijn. De tijd zal leeren, wat er van zij.

De President van het genootschap der kooplieden, de heer *Schnell*, van Neurenberg, heeft eene zeer belangrijke petitie aan de Bondsvergadering ter hand gesteld, waarin de toestand van den duitschen handel met de zwartste kleuren wordt afgeschilderd. „Eene vergelijking” dus luidt zij onder andere „van de tegenwoordige frankforter mis, met de voormalige, toont het verval van handel en nijverheid en bewijst den voorrang der engelsche en andere natien. Wij worden alleen opgebeurd door de hoop, dat de Bonds-vergadering, de rampen, met eigen oogen kunnende aanschouwen, daarin zal voorzien. Het is niet de stem van eenige weinigen, maar de stem van de geheele natie, welke de afschaffing verlangt der binnenlandsche tollen en verbods wetten. Wij beroepen ons op de rekwesten, door duizende Saxen, Hessen, Beijerschen en Badenschen onderteekend. Hoe zoude het ook anders kunnen zijn, daar de grenzen der naburige Staten naauwkeurig gesloten zijn voor de voortbrengselen der duitsche nijverheid en Duitschland daarentegen voor de nijverheid van alle vreemden open staat. In Spanje, in Turkije zelfs, laat men aan de binnenlandsche nijverheid een vrije ruimte en bij ons staat de Duitscher vijandig tegen zijnen landgenoot; en poogt men al eens door onvermoeide vlijt de bestaande hindernissen te overwinnen, dan stort een eenig nieuw tarief eenen langdurigen arbeid, waar in men een eerlijk bestaan dacht te vinden, om verre. Dit verval zal zich niet bij de werkeren alleen bepalen, maar ook de regeringen beginnen te treffen. Wanneer de landman zijne voortbrengselen niet meer kan verkoopen, zal de prijs der gronden zinken, zal de opbrengst der belastingen verminderen en zal er eindelijk in de duitsche geldmiddelen een bankroet worden te weeg gebragt. In de vaste verwachting, dat de duitsche Vorsten eenstemmig dat onheil zullen pogen afteweren, eene verwachting reeds bevestigd door de minzame ontvangst, die de deputatie aan sommige Hoven heeft genoten, zullen wij alle mogelijke berigten, aangaande den bijzonderen en localen toestand van den duitschen handel, inwinnen en ter voorlichting van een nieuw algemeen binnenlandsch tolstelsel, aan de vergadering mededeelen. Men weet, dat de Bondsvergadering aangaande deze aangelegenheid eene resolutie heeft genomen en de respective Ministers nadere instructien zullen vra- [illegible] gen ter vestiging van een stelsel, waarbij de vrije binnenlandsche handel wordt bepaald, zoo verre de plaatselijke toestand en de belastingen dit toelaten.

(*Haarlemsche Courant.*)

FRANKRYK.

PARIJS, *den 3 october.*

H. K. H. de Hertogin van Bourbon heeft, gisteren, het koninglijk instituut der jonge blinden bezigtigd, hetgeen dit jaar, onder het bestuur van den doctor *Guillié* zoo gebloeid heeft. De Prinses heeft het geven van wederzijdsche lessen, door blinden aan blinden, zonder behulp van zienden, willen bijwonen. Deze oefening, tot welke weinig personen toegelaten geworden zijn, is geëindigd met een compliment aan de Hertogin, hetwelk door deze belangrijke kweekelingen gezet en gedrukt werd, en waarin zij, op eene zeer schrandere wijze, hunne bewondering en erkentenis betuigden voor eene Prinses, welke genoegen schept in alle soort van rampen te leenigen.

Gisteren, omstreeks vier ure namiddag, is een jong meisje, van omtrent 3 en een half jaar oud, vrij zindelijk gekleed, in eenen gang, in de straat du Temple, verlaten geworden. Alles, wat men van dit kind, hetwelk in tranen smolt, heeft kunnen vernemen, was, dat haar vader zelf haar had verlaten.

Wij achten ons verpligt, ter eere der goedhartigheid van de ingezetenen dezer hoofdstad, te melden, dat drie of vier lieden elkander de zorg betwistten, om dat ongelukkig kind tot zich te mogen nemen, en dat zij, welke de overhand heeft behouden, zekere mevr. *Angomard*, op de aandoenlijkste wijze, haar genoegen daarover betoond heeft.

Eene nieuwe zamenzwering is, te Valencia, door den vermaarden kapitein-generaal *Elio* ontdekt. Terstond werd de opperste regtbank der provincie (*l'Audiencia real*) met het vervolgen van dezelve door hem belast; maar, al ras vermoedende, dat er in die regtbank verraders of medepligtigen waren, heeft *Elio* zich door het gouvernement doen magtigen, de instructie van het complot de regtbank weder te ontnemen, die vervolgens aan eene commissie van het heilig officie werd toevertrouwd. Een groot aantal personen zijn gevat; vele andere zijn op de vlugt of houden zich verborgen. De nasporingen worden voortgezet.

Toen de jonge Koningin van Spanje, den 22sten september, te Montpellier aankwam, ontving zij, met indrukwekkende goedheid, de uitgewekene Spanjaarden, die haar een nederig smeekschrift aanboden.

Een Jood, te Hamburg, heeft aan zijn vermogende geloofsgenooten het voorstel gedaan, om zich te takseren, ten einde aan de behoeftige Joden de middelen te bezorgen, om zich in Amerika te gaan nederzetten.

(*Staats Courant.*)

den 4 october.

De minister van binnenlandsche zaken en de commissie van het openbaar onderwijs zijn, naar men verneemt, overeen gekomen, om, bij verschillende koninklijke kollegien, zoodanige maatregelen te nemen, dat de kinderen, behoorende tot de hervormde christelijke gemeenten, aldaar onderwijs in hunnen godsdienst kunnen genieten, en onder opzigt van meesters geplaatst worden, die van hunne geloofbelijdenis zijn. Men zal te dien einde, die steden kiezen, welke een genoegzaam aantal protestanten bevatten, als daar zijn, Nismes, Straatsburg, Montauban, Bordeaux, Parijs, enz.

Men schrijft van Nantes, dat het koopvaardijschip, hetwelk den, door de professoren van 's Konings tuin aangewezen, natuurkundige den heer *Godefroy*, naar de Philippijnsche eilanden moet overbrengen, eerstdaags, onder zeil gaat. Het contract voor de reis van dezen jongen geleerde is, overeenkomstig de bevelen van den minister der marine, door den haven-commissaris opgesteld moeten worden.

De heer *Godefroy* zal, door zijn broeder, die veel jonger is dan hij, en die van de academie van Rennes komt, aan welke hij de medicijnen en de oorlogkunde met vrucht bestudeerd heeft, verzeld worden. Deze beide reizigers zullen elkander onderling in hunne nasporingen behulpzaam zijn, en men mag van hunne tweeledige waarnemingen de belangrijkste uitkomsten verwachten.

De minister van binnenlandsche zaken heeft de vereischte fondsen tot den aankoop der noodige gereedschappen aangeweezen, en de minister van oorlog heeft de door de reizigers gevraagde wapenen, die zich in de arsenalen bevonden, af doen geven.

De vrouw van een' visscher te Boulogne heeft dezer dagen vier kinderen ter wereld gebragt; eene arme vrouw, te Lauterburg, is van vijf bevallen, alle jongens, waarvan er drie in leven zijn; nog eene andere vrouw, te Worcestershire, heeft van vier dochters gekraamd; eindelijk, de vrouw van een' bode van Liverpool [illegible]

(*Het vervolg in het Bijvoegsel.*)

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, den 11den MAART, 1820.

Vervolg der Courant.

pool, is van twee zoons en van eene dochter verlost.

den 3 october.

Rusland heeft zich tot eenen zoo hoogen trap van magt en politieke belangrijkheid verheven, dat ieder Europeaan nieuwsgierig zijn moet, om den oorsprong van dat ontzaggelijk Rijk, dat alleen zoo veel bevolking telt als het vierde gedeelte van geheel Europa, te kennen. De geschiedenis van dat Rijk is ook nog belangrijk door de groote verscheidenheid der in Rusland ingelijfde volken, welker zeden, wetten en aloude geschiedenissen tot de russische jaarboeken behooren. De heer *Karamsin*, officieel historieschrijver des Rijks, en een der beste russische schrijvers, heeft, onder de bescherming van *Catharina II*, eene volledige geschiedenis van Rusland zaamgesteld, die aldaar zeer geacht en door de duitsche critici gunstig beoordeeld is. Misschien bezit de heer *Karamsin* niet alle de eigenschappen eens historieschrijvers, maar hij is een aangenaam en leerzaam schrijver, en heeft een ontzaggelijk aantal nationale documenten geraadpleegd, welke de genen, die zich, vóór hem, met hetzelfde onderwerp hebben bezig gehouden, ontgaan zijn. Twee Franschen, de heeren *Saint-Thomas* en *Jauffret*, hebben ondernomen, dit werk, hetwelk aan onze litteratuur ontbrak, in het Fransch te vertalen, en de drie eerste deelen, welke zij in het licht gegeven hebben, boezemen het voordeeligste denkbeeld van hunnen arbeid in.

Terwijl de regterlijke magt te Bordeaux, op de vreemde beschuldiging tegen de reeders van het schip de Atalante, het proces instrueert, is dat zelfde regtsgeding, in drie dagbladen van gemelde stad, voor de regtbank van het publiek gevoelen gebragt. De afschuwelijkste beschuldigingen worden aangevoerd, staande gehouden en wederlegd; de aanvallen en verdedigingen zijn hoogst beleedigend. Reeds zien er memorien het licht, en deze zaak, bestemd om vermaard te worden, zal noodwendig de schandelijkste bijzonderheden openbaar maken, hetzij dat dezelve erkend, of als laster verklaard worden. In het eerste geval levert de geschiedenis der afrikaansche zeeschuimers en roovers niets zoo afschuwlijks op; in het tweede geval, heeft de laster, in de regterlijke geschiedenis, zelden dergelijke vreesselijke beschuldigingen opgeleverd.

De spaansche zeemagt, welke thans in de haven van Kadix bijeen is, bestaat uit vijf russische schepen van 74 stukken, als: de Alexander de Iste, Spanje, Ferdinand VII, de Numantia en de Guerrier; uit twee spaansche vierenzestigers, de Azia en de St. Julien; uit twee russische fregatten, de Mercurius en la Prompte; uit 6 korvetten, waaronder drie russische en eene fransche, uit twee brikken en twee kannonneerbooten; in Frankrijk gebouwd.

den 6 october.

Bij eene ordonnantie, van den 29sten september, worden brieven van naturalisatie verleend aan den vermaarden doctor *Gall* (*François Joseph*), geboren, den 9den maart 1758, te Tieffenbronn, in het groot-hertogdom Bade.

SPANJE.

MADRID, *den 21 sept.*

Van Kadix wordt, onder dagteekening van den 14den, het volgende gemeld: „de geneesheeren hebben stellig verklaard, dat de aanstekende ziekte alhier heerscht. De gemeenschap tusschen deze stad en de baai, alsmede met de haven van St. Maria, en de omliggende plaatsen, is, gisteren, gesloten. De generaal en chef *Calleja* heeft Kadix verlaten, en slechts een bataillon achtergelaten, om den dienst, tevens met de stads soldaten, te verrigten. Gisteren zijn een en dertig personen overleden. Men heeft alle de schepen, die op de reede zijn, het stuur ontnomen, en er worden geene paspoorten te land of ter zee meer afgegeven."

„ Zr. Ms. oorlogs-korvet, de Maria-Francisca was, den 11den, met eenige koopvaardijschepen, op de reede aldaar aangekomen. Die schepen waren den 20sten juli uit de Havanna vertrokken. Op dat tijdstip heerschte de gele koorts aldaar."

(*Extract uit een' brief.*)

De vorderingen van de gele koorts verslaauwen niet; het eiland Leon gelijkt na een uitgestrekt graf, en de sterfte neemt ook te Kadix toe. Overal zijn de troepen van de verdachte plaatsen verwijderd, en de zoodanige, welke niet tot de gezondheids-kordons behooren, zijn, ter beveiliging voor allen gevaar, naar gezonde kantonnementen gemarscheerd. De doodstraf is tegen een' iegelijk, welke de kordons tracht door te dringen, uitgesproken; met een woord, alle voorzorgen zijn genomen, om de verdere verspreiding van deze vreesselijke epidémie te beletten. In dergelijke omstandigheden is het niet meer mogelijk, aan het vertrek der expeditie te denken; ja, men kan zelfs het tijdspunt niet vooruit zien, waarop dezelve naar Zuid-Amerika onder zeil zal gaan. Zoo is, voor het tegenwoordige, alle hoop op eenen aanstaanden aanval tegen het gemeenebest van Buenos-Ayres verloren, hetwelk, ongetwijfeld, van eene zoo onvoorziene gebeurtenis gebruik zal maken, om zich in eenen geduchten staat van tegenweer te stellen.

Het gouvernement heeft nieuwe instructien aan den generaal *Elio*, kapitein generaal van het koningrijk Valencia, gezonden, en alle de maatregelen goedgekeurd, welke die generaal genomen heeft, om, voor de derde maal, de, in dat schoone gedeelte der spaansche monarchie, gesmeedde revolutionaire complotten te doen mislukken. Katalonie geniet de grootste rust, hetgeen men voornamelijk toeschrijft aan den schikkelijken maar tevens standvastigen geest van den generaal *Castannos*, welke aldaar en chef kommandeert.

In het begin van october wordt onze nieuwe Koningin alhier verwacht; dit zal het tijdstip van verscheiden schitterende en prachtige feesten zijn; men hoopt zelfs, dat eenige maatregelen van zagtmoedigheid dezelve, met onuitwischbare trekken, in onze jaarboeken zullen graveren.

den 24 september.

Het schijnt zeker, dat verscheiden lieden van aanzien, onlangs, te grenada, gearresteerd en in het klooster van San-Francisco, dat in een gevangenhuis veranderd is, opgesloten zijn. Men denkt, dat de bevelen tot deze arrestatien van de inquisitie komen, en er slechts van de misdaad van *vrijmetselarij* zake is. Het verblijf des graven van Montijo in dat gedeelte van Andaluzie, waarvan hij gouverneur geweest is, zou zoo men zegt, voor de ontwerpen van die secte gunstig geweest zijn; misschien heeft men hem ook wel, in de gevangenis van San-Jago, alwaar hij volkomen in handen der inquisiteurs is, bekentenissen afgeperst.

Daar de besmetting ook tot Puerto Santa-Maria is overgeslagen, is die stad van alle gemeenschap versloken geworden. De graaf *de Calderon* is, met zijnen staf, van daar vertrokken, ten einde zijn hoofdkwartier te Arlos de la Frontera op te slaan. De doortogt door Xerez, om zich naar Utrera te begeven, is hem geweigerd geworden. De schepen van het eskader zijn de baai van Puntales dieper ingehaald, ten einde veilig te zijn voor de windvlagen, welke doorgaands in dit jaargetijde heerschen.

De sterfte, te San-Fernando, op het eiland Leon gelegen, is geweest als volgt: op den 12den, van de 1018 zieken, 46 personen; den 13den; van de 1108 zieken, 30, en, den 14den, van de 1257 zieken, 65 menschen. Te Kadix zijn, op den 14den, 34, op den 15den, 31, en, op den 16den, 30 personen overleden.

NOORD-AMERIKA.

BOSTON, *den 4 julij.*

In den achtermiddag van ll. donderdag zijn, in onze nabuurschap, drie regenbogen tevens waargenomen; zulks is een zeer zeldzaam verschijnzel. Doctor *Halleij* had, in 1698, te Chester, in Engeland, een dergelijk phenomene waargenomen. Twee der regenbogen hadden destijds het gewone voorkomen; doch in den tweeden stonden de kleuren juist anders om als in den eersten, terwijl de kleuren van den 3den in dezelfde orde als in den eersten gerangschikt waren.

In de drie, ll. donderdag, waargenomen regenbogen, waren de kleuren volkomen op dezelfde wijs geschikt.

In het 38ste deel van de *Transactie der Koninklijke maatschappij* vindt men insgelijks een rapport wegens twee regenbogen, die, ter zelfder tijd, in julij 1592, door den pastoor *Sturges* bij Gosport, in Engeland, waargenomen zijn. Deze regenbogen liepen juist eenlijnig, maar raakten elkander aan het uiteinde, en ieder had zijnen bij-boog. De pastoor *Sturges* veronderstelt, dat een dier regenbogen waarschijnlijk door de weerkaatsing van de zon op de zee ontstaan was.

MENGELINGEN.

TWEE WOORDEN OVER BATAVIA.

Honni soit qui mal y pense.

Niets wekt meer de algemeene klagt der nieuw aankomenden uit het Vaderland op, als het gemis der hoofdplaats aan verkeering en aan alle die maatschappelijke genoegens, waarvan zij nog zoo kort geleden het volle genot hadden, en het is niet buitengewoon, dat diepe mismoed het lot zelf dergenen wordt die wel tevreden alle de gevaren en ontberingen van den grooten overtogt hebben doorgestaan.

Is het aan de eene zijde klaar, dat veelal overdreven hoop oorzake van die bittere klagten is, welke men maar alteveel in den mond der zoogenaamde *Baren* aantreft, dan is het aan de andere zijde niet minder waar, dat Batavia, een vreemd schouwspel moet opleveren aan het oog van den eerstaankomenden Europëer, die overal verbaast rond ziet en naar iets zoekt 't welk naar eene groote stad en hare bedrijven, zoo als hij die gewoon is zich voortestellen, gelijkt, en men kan het hem naauwlijks kwalijk duiden dat hij, na dat hij te vergeefs zich wederom heeft trachten te plaatsen in eenen kring en in eene verkeering, die hem om zich wel en gelukkig te gevoelen onontbeerlijk schijnen, er in ernst aan begint te twijfelen, of hij wel in het zoo gelukkig geprezene Java niet door ontberingen van allen aard, of door verveling zal moeten omkomen. Worden deze droevige overdenkingen nog al gescherpt door het aanzijn eener beminde gade en van geliefde kinderen, die onbetwistbaar de zorgen der eerste inrigting in een land als dit en eene stad als deze, in eene in het vaderland onbekende mate vermeerderen, dan zoude het roekeloos zijn, zoo iemand te willen zeggen, dat zijne zorgen en bekommeringen ten eenen male ongegrond zijn. Het zij verre, het mij ten doel te willen stellen, om waarlijk bestaande grieven te willen doen voorkomen als iets van weinig aanbelang, en het is maar altewaar dat even deze ontberingen en zorgen van allen aard welke op den nieuw aangekomenen in deze kolonie drukken, veelal de gezondheid en tevredenheid van vele knikken en misschien voor altoos ondergraven. Dan, dit aan zijne plaats gelaten, in vele gevallen zouden toch ook de dingen eenen beteren loop kunnen nemen, indien men in stede van aan eene ontmoediging en verzuffing plaats te geven, zich schikte naar de gelegenheid en naar de omstandigheden, en dat men in stede van over zijne grieven veel te spreken, op middelen bedacht was dezelve aftehelpen.

Hoewel ik weet dat ik den eernaam van *oudgast* zal tot loon hebben, kan ik echter niet nalaten, hier onder vele anderen optemerken, dat het onbegrijpelijk is, hoe weinig de nieuwe (baarsche) menschen thans zich bemoeien, om iets te leeren kennen, hetwelk hun alleen de helft hunner plagen zoude afnemen, ik meen de maleidsche taal. Aan welke ongelegenheden zijn ze door deze onkunde niet dagelijks bloot gesteld. In de dagelijksche kleine uitgaven worden zij meestal onbarmhartig medegenomen. De dienstboden verstaan alles verkeerd, daar hun meester en meesteres de weinige maleidsche woorden die zij nog verstaan op eene zoo vreemde wijze uit brengen, dat er volmaakt hebreeuwsch van wordt, worden gescholden en bekeven, loopen weg en de geheele huishouding staat dagelijks op vier hoeken in den brand, enkel om dat men zich niet kan vernederen de taal van het land te leeren, die echter in het minst niet moeielijk noch afschuwelijk is. Eene tweede en groote kwaal is, dat men zoo te zeggen geheel Europa op zijnen rug medebrengt en dat men daar dan zwaar aan te torschen heeft, behoef ik er niet bij te zeggen. Wij hebben er velen onder dezen grooten last zien neerzinken. Noch het ligchaam, noch de beurs houdt dit op den langen weg uit, en in plaats van de oudgasten uittelachen, zoude men beter doen met ze in vele dingen een weinigje te copieren. *Festina lente* is een goed oud woord in Oost-indië. Wij stappen hier vele dingen voorbij, om dat alles wat waar is evenwel niet in de courant be-

hoeft gezet te worden, zullen echter sommige zaken aanstippen, die dikwijls onze aandacht en afkeuring hebben opgewekt. Sommige brave lieden, zien wij hunne dagen bekorten met te veel te willen werken. Anderen met aan eene verzuffing toe te geven, waartegen geene medicijnen, maar wel eene vaste wil om zich daarvan optebeuren het hulpmiddel is. Weer anderen denken, dat zij met hun volbloedig ligchaam op 6 graden zuider breedte even lugtig en vrolijk een nacht kunnen doordansen als aan de borden van het IJ. Noch anderen zijn geweldige ruiters en jagers, en na dat zij de geheele week stilletjes op een kantoor gewerkt hebben, gaan zij des zondags als onzinnigen met de buks in de hand door de velden loopen, of men ziet ze in stroepementen als dollemans rondrijden. Alle deze zullen zich maar al te laat beklagen, dat zij niet naar reden en naar ondervinding hebben willen luisteren.

Een ligchaam dat onophoudelijk in eene lucht zich bevindt, waarbij naauwlijks de grootste zomerwarmte in deszelfs geboorte land het haalt, verdraagt vooral in de eerste tijden geene sterke inspanning. Zelfs de ziel schijnt hierin te deelen, en het is enkel naar een meerjarig verblijf, dat men zich wederom op eenen voet van werkzaamheden en inspanning kan stellen, gelijkende naar die van vroegere dagen in het Vaderland. Dit geldt inzonderheid ook van de genoegens van de jagt, het rijden en van den dans. Het is maar al te waarschijnlijk, dat een verwaarlozen dezer stelregel, die op ondervinding rust, de bijna eenigste oorzaak der groote sterfte onder de aankomende Europëers is. Het bewijst hier niets tegen dat enkele menschen hier zonder schroom alles zich veroorloven wat zij willen, zonder dat hun ligchaam daarbij schijnt te kort te komen. Zonder te willen aanhalen, dat zulke *ijzere mannen* ook al veelvuldig in eens gedaan hebben, is het zeker, dat sommige menschen het voorregt eener zoo goede constitutie hebben, die tegen alle klimaten bestand is. Maar dit zijn waarlijk te weinigen om dezelven tot voorbeeld te nemen.

Doch ik kome van mijnen weg af. Ik ben met de klagten der *baarsche* menschen over de verkeering begonnen en ben thans reeds diep in de klagten over hunne levenswijze, zonder echter veel op het eerste punt te hebben gezegd. Dit geschiedt intusschen uit de goede reden, om dat daartegen weinig of niets intebrengen is. Er bestaat hier zeker weinig of geene verkeering en kan er niet bestaan op eene plaats welke iedereen vliedt, waar men vren ver van elkander woont, waar geene koffijhuizen, noch societeiten, noch bijna iets van dien aard bestaat, waarhenen in het vaderland verveling en zucht tot verkering de menschen lokt. Er is hier dan niets anders op, als zijnen dagelijkschen taak aftewerken en zich daarna met zijn eigen gezelschap te vermaken, te lezen, om de zes weken eens op eene partij te gaan rondloopen, of zich op het landgoed, van een of andere kennis te verzoeken. Driewerf gelukkig hij, die in den schoot zijner familie ook in Oost-Indië gelijk in het vaderland gaarn van alle andere woelige vermaken kan afzien. Dit is echter bij de meesten hier niet het geval. Zij zijn voor het grootste gedeelte zonder vriend en magen, en dit treurige alleenstaan is veelal oorzaak van mismoed, overgave aan den drank en andere kwade praktijken, met wier optelling ik mij niet zal ophouden.

Eene vermeerderde Europische bevolking zal zeker hierin eene gunstige verandering bewerken. Doch is het niet te loochenen, dat een vereenigings-punt in den omtrek der stad, waar men zich naar afloop zijner dagelijksche bezigheden konde vleien dezen of genen vriend te zullen ontmoeten, zonder noodig te hebben heinde en verre te rijden, waar men nieuwspapieren en journalen konde vinden, enz. naar den aanschijn te oordeelen thans reeds eene algemeen gevoelde behoefte moest zijn.

(*Te vervolgen.*)

Bruchstük einer freien Uebersetzung der Henriade.

Siebenter Gesang.

Des Gottes der uns schuf unendliche Huld lindert auch die Schmerzen dieses hinfälligen Lebens: Er sandte uns den süssen Schlummer und die lächelnde Hoffnung von seinem Himmel herab. Seyd, sprach er, auf immer Bewohner der von mir verfluchten Erde. Seyd die Stütze der Schwachen, der Schatz der Dürftigen unter den Menschenkindern. Wenn der Mensch überwältiget von Beschwerden ermattet hinsinkt, so schenke ihm der Schlummer in einer sanften Ruhe neue Kräfte, und während er sich vergiszt, vergesse er auch seinen Kummer und sein Leid. Die Hoffnung belebe sein erstarrendes Herz und unterhalte in ihm die Sehnsucht nach seiner Heimath und nach besseren Gütern. In den trostlosen Augenblicken wo er alles, selbst meiner vergiszt, und in seiner Verzweifelung die Kette seiner Leiden bis in die Unendlichkeit hinein geschlungen erblikket, zeige sie ihm von ferne den glänzenden Ort seines künftigen Auffenthalts, und wenn dann sein Geist sich erheitert empor schwingt lispele sie ihm zu: Gott ist die Liebe.

Kommt herbei ihr beiden wohlthuenden Wesen: treues liebliches Paar nähere dich meinem Sohn! So rufet ihnen Ludwig und sein Ruf wekt den Schlummer in seinen verborgenen Höhlen. Leise nähert er sich den kühlenden Schatten wo Heinrich ruhet. Vor seinem Rauschen schweigen die Winde. Beglückende Träume, Kinder der Hofnung sinken mit ihm herab und bedecken den Helden mit einem lieblichen Gewinde von Lorbeerzweigen und Palmen. Und Ludwig selbst setzet sein Diadem auf das Haupt des freudetrunkenen Siegers. Regiere, spricht er, triumphiere, sey ganz mein Sohn, du einzige Hoffnung meines entartenden Stammes. Doch ein Thron genüge dir nicht Bourbon. Das wenigste was ich dir schenke ist mein Reich. Sey Held, Eroberer und König, wie wenig wirst du seyn, wenn dich nicht ein Strahl der Herrlichkeit des Höchsten erleuchtet. Die höchsten menschlichen Würden sind ein unnützes Gut, eine eitele Belohnung eitler Tugenden, ein gefährlicher Schimmer der vorübergehet und bald auf immer entfliehet. Schwinge dich mit mir empor. Wir steigen durch die unbekannte Welten zum Throne der Gottheit hinan. Da will ich dir unser ewiges Reich zeigen, damit du auf Erden nicht vergessest für den Himmel zu leben. Jetzt umhüllet eine lichte Wolke diese beiden und in einem Augenblicke durcheilen sie alle Himmel. So fliegen in einer dunkeln Nacht von einem Ende der Erde zum andern die zackichten Blitze. So entzog sich den sehnenden Augen seiner Jünger im Angesichte Jerusalems vormals der Herr des Himmels: eine flammenumgebene, strahlen-verbreitende Wolke entnahm ihn der erstaunenden Erde. — — —

L. I.

RAISONNEMENS DE SANCHO.

Don Quichotte Part. II. *Chap.* XXX.

..... Vraiment! répondit l'écuyer, madame la duchesse, votre maniere de raisonner et votre scrupule sont fort justes. Je suis le premier à convenir que si j'avois deux grains de bon sens j'aurois depuis long-temps quitté mon maitre; mais, madame la duchesse, écoutez bien ce petit mot, qui vaut peutêtre beaucoup de raisons: J'aime monseigneur don Quichotte, nous sommes du même village, il m'a nourri, m'a donné des ânons; il a un bon cœur, moi aussi; nous ne nous séparerons qu'à la mort. Quant à ce gouvernement promis, si vous y voyez de l'inconvénient, je m'en passerai fort bien. Peut-être même sera-ce un bonheur pour moi de ne pas l'avoir. Notre curé raconte une fable que je n'ai jamais oubliée; c'est celle de la fourmi qui voulut avoir des ailes, et qui s'en repentit bientôt. Sancho écuyer ira plus aisement en paradis que monsieur Sancho gouverneur. Vous connoissez le proverbe, Le pain est tout aussi bon ici qu'en France; la nuit tous les chats sont gris; les riches ne dinent pas deux fois; les petits oiseaux des champs ont le bon Dieu pour maitre-d'hôtel; quatre aunes de gros drap tiennent aussi chaud que quatre aunes d'une fine étoffe; au bout du compte il faut s'en aller, et le prince ne fait pas ce voyage plus commodément que le journalier; le pape et le sacristain d'un village n'occupent pas dans la terre plus de place l'un que l'autre, debout ils étoient différents, couchés c'est la même mesure. Ainsi, madame la duchesse, ne vous gênez point, je vous prie; gardez votre isle, si le cœur vous le dit; pourvu que vous me donniez votre amitié, je serai plus que content.

à c. d.

„ *Le plagiat ne va pas si mal lorsqu'il*
„ *est assaisonné d'un* mea culpa.

(Racan liv. x.)

Je fis dernièrement quelques rimes bien bêtes
J'en demande pardon à tous les bons poëtes;
Par pure vanité je les fis imprimer,
On les lut, on en rit, mais sans les éplucher,
Cela me calcinait, et de douleur extrême,
De desespoir enfin, je m'épluchai moi-même.

D

Uittreksel *van de* Instructie *voor het Vendu-Departement, gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 25sten November* 1819 N°. 7.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Het vendu-kantoor te Batavia zal zijn zamengesteld uit:

Een superintendent,
Twee vendumeesters,
Een boekhouder en Secretaris, en
Een kassier.

en worden bijgestaan door:

Een adjunkt-boekhouder,
Een adjunkt-kassier,
Een eersten en tweeden afslager,
Een vendu-schrijver, en verdere geëmploijeerden en bedienden.

Art. 2. Alle openbare verkoopingen, zonder uitzondering, worden bij dit kantoor gehouden.

Art. 3. Alle werkdagen, met uitzondering van de zaturdagen, zullen voor verkoopingen zijn vastgesteld. Buiten de verpligting tot het houden van verkoopingen voor gouvernements rekening, zullen de zaturdagen ter beschikking van het vendukantoor blijven overgelaten.

De verkoopingen op de vaste verkoopdagen zullen beginnen des morgens ten half negen, en duren tot des namiddags ten een uur.

Art. 4. De verkoopingen zullen toegestaan worden volgens een rooster daarvan op het vendu-kantoor te houden, zoo dat de eerste aanvrager den eersten open dag bekomen zal. Te dien einde zullen deze aanvragen dadelijk, in tegenwoordigheid van dengenen die dezelve doet, worden opgeteekend in een daartoe expresselijk aangelegd register, hetwelk voor een ieder ter visie open zal liggen, en door den resident op ieder vel zal moeten zijn geparapheerd, en het eerste en laatste vel geteekend. Verkoopingen echter, ten behoeve van sterfboedels of op regterlijk gezag te houden, zullen altijd aan alle anderen voorgaan; ook zullen vertrekkende personen te dezen aanzien preferentie genieten; doch zal, buiten dien, aan niemand boven anderen eenige voorkeur gegeven, maar de orde, waarin de aanvragen in het register zijn opgeteekend, stiptelijk gevolgd moeten worden.

Aan niemand zal meer dan een dag om de veertien dagen worden vergund, ten ware er geene andere verkoopingen mogten zijn aangeteekend.

Art. 5. De superintendent zal, met overleg van vendumeesteren, iedere week bepalen de vendutien welke in de volgende week zullen worden gehouden, en daarin moeten observeren de volgorde bij het vorige artikel voorgeschreven. Deze bepaling zal tijdig genoeg moeten geschieden, om in de kourant te worden bekend gemaakt.

Art. 6. Ten einde er geen misbruik worde gemaakt van eenen aangevraagden en verkregen dag, zal de superintendent verpligt zijn van de verkoopers te vragen, en de verkooper om aan den superintendent te geven, een declaratoir, houdende in *eene* som de waarde der te verkoopen goederen, waarvan, om eenen geheelen verkoopdag te kunnen erlangen, het *minimum* niet beneden de *drie duizend* gulden zal mogen bedragen. Dit declaratoir zal door den verkooper moeten zijn geteekend, doch vrij wezen van het regt van klein zegel.

Art. 7. Wanneer aan het vendu-kantoor door iemand, eene verkooping willende houden, daartoe geene genoegzame hoeveelheid of waarde aan goederen wordt opgegeven, namelijk, wanneer deze opgave beneden het bepaalde *minimum van drie duizend* guldens is, zal hetzelve daarvoor geen bijzonderen dag vermogen aftezonderen, maar gemelde goederen moeten verwijzen naar de eerstvolgende geschikte gelegenheid, overeenkomstig de volgorde bij art. 5 bepaald, ten einde alsdan met meer anderen gelijktijdig te worden verkocht,

of wel tot de verkoopingen die het vendu-kantoor, [illegible] de gouvernements-verkoopingen, nog zal verkiezen op de zaturdagen te [illegible], naar aanleiding van de vrijheid tot beschikking over dien dag, bij art. 3 van hetzelve toegekend.

[illegible] Op het rendement van alle verkoopingen zal ten behoeve van het Gouvernement, naar de bepaling hieronder bij art. 10 gemaakt, aan vendu-salaris berekend worden.

Bij den opslag.

Van losse of roerende goederen *zeven* [illegible].

Van vaste of onroerende goederen *vijf* [illegible].

Bij den afslag.

Van losse of roerende goederen *zes* [illegible].

Van vaste of onroerende goederen *vier* [illegible].

Alsmede *een per mille* ten behoeve van de armen, te betalen van alle verkoopingen die bij den opslag of bij den afslag gehouden worden.

Art. 9. Van goederen geveild doch opgehouden wordende, zal ten behoeve van het Gouvernement door den ophouder betaald worden:

Van losse of roerende goederen *een procent.*

Van vaste of onroerende goederen *een vierde procent.*

Gerekend op het bedragen waarvoor de goederen zullen opgehouden zijn.

Art. 10. Het vendu-salaris, mitsgaders het *een per mille* voor de armen, zullen bij een verkoop, zoo wel van roerende als van onroerende goederen, komen ten laste van de koopers; met dezen verstande nogtans, dat van goederen, bij den opslag verkocht, het additioneel procent door de verkoopers zal worden voldaan. Ten laste van de koopers zal mede komen 's heeren geregtigheid op de overdragt van vaste of onroerende goederen, ten zij de verkoopers het tegendeel bij de voorwaarde uitdrukkelijk bepalen.

De overige ongelden, als van de vendu-zegel en het zegel voor het vendu-extract, zullen door den verkoopers gedragen worden.

Art. 11. Het vendu-kantoor zal heffen [illegible] zestien honderd van het bedragen in gelde van alle loterijen van roerende en onroerende goederen, die na verkregen consent van den resident, zullen gespeeld worden, te voldoen door dengenen door wien de loterij zal wezen aangelegd, voor dat de loterij een aanvang zal mogen nemen, en zulks op de boete van het dubbel van dat salaris.

Art. 12. De verkoopingen zullen gehouden worden bij den opslag of bij den afslag, ter keuze van den verkooper.

Art. 13. Indien ten verkoopdage de verkooper mogt goed vinden, om slechts een gedeelte der goederen, op het bij art. 5 vermelde declaratoir gespecificeerd, te doen veilen, of om het opgeveilde, in geval er geen speciaal declaratoir bestaat, minder [illegible] het declaratoir opgegeven *minimum* mogt bedragen, zullen in het eerste geval alle de overige onverkochte goederen door den afslager worden getauxeerd, tegen den waarschijnlijken prijs, welken dezelve bij verkoop zouden hebben opgebragt; en zal de verkooper gehouden zijn om het regt van ophouding van al de onverkochte goederen volgens deze tauxatie te voldoen; terwijl in het tweede geval het ophoud-salaris zal moeten worden betaald over eene som, het verschil uitmakende tusschen de waarde van hetgeen werkelijk verkocht is, en de bepaalde som in het declaratoir vermeld. Op gelijke wijze zal gehandeld worden wanneer de verkooping, eenmaal in de kourant geannonceerd zijnde, door den verkooper geheel wordt afgezegd, en er op dien dag geene verkooping voor eenen anderen wordt gehouden en alzoo geene goederen worden geveild.

Art. 14. De verkoop van *geheel bedorvene* provisien, waarvan het gebruik schadelijke gevolgen op de gezondheid zoude kunnen hebben, is als zoodanig verboden.

Het zal echter worden vrij gelaten *beschadigde* provisien of dranken als zoodanig te veilen, mits daarvan bij de verkooping monsters worden vertoond, en dat, voor zoo verre omtrent deze verkocht wordende provisien deswege twijfel zoude kunnen ontstaan, worde geleverd een certificaat, door een geneeskundig persoon geteekend, houdende verklaring, dat de als beschadigd verkocht wordende voorwerpen, geenen nadeeligen invloed op de gezondheid kunnen hebben.

Art. 15. Paarden, welke met kwaden droes of andere aansteekende ziekten zijn besmet, zullen door vendu-meesteren niet mogen verkocht worden.

Art. 16. Oorlogsbehoeften zullen almede niet dan met permissie van het Gouvernement mogen worden verkocht; hieronder zijn niet begrepen jagtgeweren, pistolen, (mits deze laatste niet tot den militairen dienst behooren of daarvoor gemaakt zijn) voorts degens, sabels, pieken, krissen en dergelijken, noch ook wapenen welke behooren tot den inventaris van schepen en vaartuigen, en blijkbaar dienen moeten tot derzelver verdediging.

Art. 17. Goederen naar monsters verkocht wordende, zullen de monsters, verzegeld met de kachetten van het vendu-kantoor, van den verkooper en van een of twee uit de koopers, zoo deze zulks verkiezen, in bewaring blijven van het kantoor, tot dat de levering zal geschied zijn.

Art. 18. Tot regeling van het vendu-salaris, bij art. 8 hiervoren bepaald, zullen door vaste of onroerende goederen worden verstaan:

Landerijen en gebouwen, boomen en planten die met hunne wortels in den grond vast zijn; alsmede vruchten en veldgewassen die nog niet geplukt, afgesneden of ingeoogst zijn.

De beesten en bouwgereedschappen, tot de bebouwing van een erf behoorende; de visschen die zich in de vijvers bevinden; de perssen, ketels, kuipen, vaten, gereedschappen tot eene fabriek of trafiek en dergelijke einden behoorende.

Alle zoodanige roerende goederen welke de eigenaar tot een blijvend gebruik bij zijn erf gevoegd heeft.

Bouwstoffen, afkomende van den afbraak van eenig gebouw, of dezulke die bestemd zijn om daarvan een nieuw gebouw te maken, zijn voor roerende goederen te houden; dezelve bouwstoffen, tot aanbouw zijnde gebruikt geworden, houden daardoor op als roerende goederen beschouwd te worden.

Insgelijks schepen en schuiten, open of overdekt, van de grootte van vier lasten en daarboven.

Art. 19. Geene onroerende goederen mogen verkocht worden, dan na dat de bewijzen van eigendom aan het vendu-kantoor zullen wezen overgeleverd, en onderzocht of de verkooper geregtigd is tot den verkoop, en of de grond- en andere lasten behoorlijk zijn aangezuiverd. De eigendombewijzen, en verkoop-conditien zullen ten minste drie dagen voor den verkoopdag, ter visie van de gegadigden, ten vendu-kantore moeten liggen.

In de bekendstelling der ligging en belendingen zal het vendu-kantoor *woordelijk* de bewijzen van eigendom volgen, en zorgvuldig letten of de te verkoopen vastigheden, ook bezwaard zijn met eenige servituten of lasten; en zal van dit een en ander behoorlijk advertentie, gelijk mede insertie bij de vendurol, moeten gedaan worden.

Art. 20. Geen verkoop van eenig onroerend goed boven de waarde van *een duizend* guldens zal mogen geschieden, dan onder borgtogt, ten genoege van den vendu-meester, van ten minste twee ter goeder naam en faam staande en gegoede personen, welke nevens den kooper de vendurolle teekenen zullen.

Deze borgtogten zullen verstaan worden, verleden te zijn, onder renuntiatie aan de *beneficia ordinis excussionis et divisionis.*

Art. 21. Onroerende zoo wel als roerende goederen zullen, van het oogenblik van den verkoop af, staan ten bate en schade van den kooper, ten zij uitdrukkelijk anders ware bedongen.

Art. 22. De koopers van onroerende of van roerende goederen zullen, binnen den tijd van driemaal vier en twintig uren, het gekochte op een schriftelijk consent van den resident, mogen laten overschrijven op den naam van een ander. Dit consent zal na expiratie van de voorschrevene driemaal vier en twintig uren niet mogen worden verleend. De eerste koopers blijven echter aansprakelijk voor de betaling op den vervaldag. Ten aanzien van onroerende goederen zal de voormelde overschrijving niet mogen geschieden buiten schriftelijk consent van de borgen.

De in dit artikel vermelde schriftelijke consenten zullen vrij van zegel zijn.

Art. 23. Het vendu-kantoor zal, daartoe aangevraagd wordende, gehouden zijn, binnen den tijd van veertien dagen na den dag van den verkoop, aan de belanghebbenden uit te reiken een behoorlijk geauthentiseerd extract uit de vendurol, voor zoo veel ieder aangaat.

Art. 24. De verkoopingen (met uitzondering van die welke geschieden op regterlijk gezag, en waarvan in het slot van dit artikel nader zal worden gehandeld) zullen gehouden worden op een crediet van drie maanden, ten zij de verkoopers tegen dadelijke betaling willen verkoopen, of eenen langeren termijn verkiezen te bepalen, hetwelk alsdan in de kourant en in de koop-conditien zal worden bekend gesteld, en in welk geval de termijn, bij art. 31 hieronder nader vastgesteld, zal worden veranderd, zoodanig, dat zij, die voor gereed geld verkoopen, zes weken na den dag van den verkoop het rendement zullen kunnen ligten, en zij, die een langer crediet dan het gewoone willen verleenen, zich, bij de afrekening zullen moeten vergenoegen met obligatien, door de koopers ten hunnen behoeve te verleenen, en door het vendu-kantoor aan hen alsdan af te geven, waarvan de verkoopers den vorm zullen kunnen voorschrijven.

Ten aanzien van alle verkoopingen echter zal worden in het oog gehouden, dat geen crediet zal worden verleend dan aan ingezetenen op de plaats der verkooping gedomicilieerd, en met welke het vendu-kantoor genoegen neemt. Vreemdelingen, of personen aldaar niet gevestigd, zullen echter van het crediet kunnen gebruik maken, mits zij ten genoege van den vendumeester eenen ingezeten vinden die voor hen goed staat.

Het crediet zal geweigerd worden aan personen die aan het vendu-kantoor schuldig, en in hunne betaling achterlijk zijn.

Hetzelve zal mede geweigerd worden aan zoodanige personen, die eene professie maken van op de publieke vendutien te koopen, en onder den naam van vendu-gangers bekend zijn, anders dan onder borgtogt, ten genoege en ter verantwoording van het vendu-kantoor te stellen.

Deze borgtogten zullen niet onbepaald mogen zijn, maar de som moeten uitdrukken tot welke dezelve loopen. Boven het bedragen derzelve zal het crediet geweigerd worden.

De verkoopingen op regterlijk gezag gehouden wordende, zoo van roerende als onroerende goederen, geschieden voor gereed geld, ingevolge art. 233 en 240 van de manier van procederen in civiele zaken.

Art. 25. Het vendu-kantoor zal alle werkdagen van 's morgens acht tot 's middags twee uren geopend zijn, en zal de kassier alsdan, de zaturdagen uitgezonderd, dagelijks vaceren tot den ontvangst van alle vendu-gelden.

Art. 26. Enz.

Art. 27. Een ieder, welke iets op eene openbare verkooping heeft gekocht, zal gehouden zijn binnen den bepaalden tijd

bij het vendu-kantoor aan den kassier te komen betalen, den koopschat, de ongelden en het zegel; waarvoor denzelven alsdan behoorlijk quitantie zal worden gegeven.

Voor verkoopingen die tegen dadelijke betaling gehouden zijn, zal de betaling uiterlijk acht dagen na den dag van den verkoop op het vendu-kantoor moeten wezen gepresteerd, zonder eenige aanmaning.

De betalingen niet op de vastgestelde tijd geschiedende, zal eene boete van twee percent, voor iedere maand latere voldoening, worden verbeurd.

Art. 28. Het vendu-kantoor zal het regt van parate executie hebben tegen alle deszelfs schuldenaren, mits dezelve, binnen den tijd van zes maanden na de gehoudene verkooping, tot de voldoening van hun achterwezen langs dien weg in regten aansprekende.

Te dien einde zal het vendu-kantoor zoodanige rekeningen, welke niet binnen den bepaalden tijd zullen wezen voldaan, stellen in handen van een der deurwaarders en gezworene exploiteurs van den dagelijkschen regter, om den nalatigen te insinueren, om binnen veertien dagen het bedrag, met zijn salaris, op het vendu-kantoor te komen betalen.

Deze tijd verstreken zijnde, zal gemelde deurwaarder of bode andermaal de nalatigen, bij wege van renovatie, aanspreken, om alsnog, met bijbetaling van zijn salaris, binnen veertien dagen na dit exploict op het vendu-kantoor te komen betalen.

Ook hieraan niet voldaan wordende, zal het vendu-kantoor van de insinuatie en renovatie behoorlijk relaas of declaratoir vorderen van den gemelden deurwaarder of bode. Het vendu-kantoor zal uitgevolge het provisioneel reglement op de manier van procederen in civiele zaken door eenen procureur de parate executie doen verzoeken.

Art. 29. Enz.

Art. 30. Binnen den bij art. 28 voorgeschreven tijd van zes maanden, zullen de vorderingen van het vendu-kantoor, ten aanzien van het regt van preferentie, gelijk staan met legaal hypotheek, en wel met speciaal hypotheek, opzigtelijk onroerende goederen.

Art. 31. Zes maanden na den dag van den verkoop zal het vendu-kantoor tot betaling aan den genen ten wiens behoeve de verkooping is gedaan, of aan deszelfs speciaal daartoe gevolmagtigde, verpligt zijn. Voor verkoopingen, tegen dadelijke betaling gehouden, zal die betaling zes weken na den dag van den verkoop moeten volgen.

Art. 32. Voor verkoopingen op regterlijk gezag gehouden, zal het vendu-kantoor, voor en aleer de betaling aan de regthebbenden te doen, aan den deurwaarder moeten uitbetalen, hetgeen denzelven bij eene door den regter geauxeerde notitie, aan voorschotten en salaris is competerende, mits deze notitie binnen den bij art. 31 voorgeschreven tijd aan den kassier worde gepresenteerd.

Art. 33. Wanneer uit het rendement van eene verkooping, op regterlijk gezag gehouden, zijn voldaan de deurwaarder voor zijne voorschotten en salaris, en de executant voor het beloop bij het regterlijk decreet of vonnis bepaald, zal het resterende zonder verdere kwalificatie aan den geëxcuteerden worden uitbetaald.

Art. 34. Wanneer over de toewijzing van het provenu van eene verkooping, op regterlijk gezag gehouden, door den regter nog nadere dispositie moet worden genomen, als ter zake van eene sequestratie, een arrest, nantissement of anders, zullen, mits de daarbij belanghebbende door den deurwaarder, onder overgave van de provisionele regterlijke dispositie, aan het vendu-kantoor daarvan kennis geve, de gelden, tot dat de finale dispositie zal wezen ontvangen, op het vendu-kantoor blijven gedeponeerd.

Wanneer een vonnis tot nantissement door verkoop van goederen is ter executie gelegd, zullen de daarvan provenierende penningen, ter voldoening aan het vonnis, door den executant op den vervaldag kunnen worden geligt, mits de executant, ten genoege van den gecondemneerde, stelle behoorlijken borgtogt, zoo als dit in het begin van art. 250 van de manier van procederen in civiele zaken is voorgeschreven.

Art. 35. De staat der kas dit toelatende, zal het vendu-kantoor geautoriseerd zijn ook vroeger dan over zes maanden betalingen te doen, onder korting van drie vierde percent in de maand.

Art. 36. Het vendu-kantoor zal, tot gerief der belanghebbenden, op derzelver aanvrage moeten verleenen acceptatien tot betaling op den vervaldag.

Art. 37 tot 48. Enz.

Art. 48. Van den 1sten tot 15den januari van ieder jaar zullen de vendutien stil staan. Enz.

Art. 49 tot 63. Enz.

Art. 64. Voor het houden der verkooping, zal door den vendu-schrijver het geheele hoofd van de vendurol, met de conditien van den verkoop, duidelijk en verstaanbaar voorgelezen, en dit door den afslager in de Maleidsche taal nader herhaald en uitgelegd moeten worden.

Art. 65. Wanneer de vendu-meester vermeent op grond zijner instructie, aan iemand geen krediet te kunnen verleenen, zal hij het regt hebben de dadelijke betaling te vorderen, en bij gebrek van dien, of zoo geen bekend persoon voor hem goed wil staan, het verkochte terstond wederom te doen opveilen en andermaal te verkoopen.

Art. 66. Hij zal een gelijk regt hebben, wanneer bij verkoop van vaste goederen de kooper de vereischte borgen, staande de vendutie, niet stellen kan.

Art. 67. In de gevallen bij de voorgaande artikelen uitgedrukt, zullen de eerste koopers, wanneer de goederen bij weder verkoop meer halen, daarvan geen voordeel genieten, maar gehouden zijn, om hetgeen de goederen bij den tweeden verkoop minder dan bij de eerste opveiling renderen, te vergoeden, en daarvoor des noodig, op gelijke wijze als voor andere schulden aan het vendu-kantoor, in regten bij parate executie worden achtervolgd.

Art. 68. Vendu-meesteren zullen naauwkeurig toezien, dat in de vendu-rollen geene verkeerde namen geschreven, en ook altijd de voornamen daarbij gesteld worden; het zal toegestaan zijn dat de eene persoon voor rekening van den anderen koopt, mits dat de namen van beiden worden opgeschreven, en dat hij die koopt, door den vendu-meester op grond zijner instructie wordt goedgekeurd, om bij wanbetaling van dengenen voor wien hij heeft gekocht, zelf het bedragen te kunnen voldoen.

Art. 69. De fungerende vendu-meester zal zorgen, dat de lijsten der verkochte en niet terstond afgegevene goederen, na het eindigen der vendutie, of uiterlijk den volgenden dag, uitgetrokken en door hem geteekend aan de verkoopers uitgereikt worden, ten einde in de aflevering zich daarna te kunnen gedragen.

Art. 70 tot 94. Enz.

Art. 95. De vendu-afslagers zullen bij den op- of afslag van goederen, naauwkeurig letten, wie het laatste en hoogste bod gedaan, dan wel wie het eerst gemijnd heeft; zij zullen om geene redenen hoegenaamd te dezen aanzien, den eenen boven den anderen verkeerdelijk eenige preferentie geven, op verbeurte van hun ambt. Het mijnen en opbieden zal niet door teekens, maar met verstaanbare woorden moeten geschieden. De afslager zal duidelijk moeten zijn in het op- en afslaan der goederen, zoo, dat hij voor een ieder verstaanbaar is.

Ingeval van verschil zal de vendu-meester de toewijzing doen volgens zijne beste overtuiging, of de vrijheid hebben om de goederen andermaal te doen opveilen.

Art. 96 tot 98. Enz.

Voor extract conform.

De algemeene secretaris,

J. C. BAUD.

Bekendmaking.

De achttiende uitloting van het Probolingosche krediet-papier, zal op woensdag den 30sten maart nu aanstaande, voor het gouvernements-huis op Molenvliet, door de hoofd-directie van financien, ten overstaan van eene kommissie uit de algemeene rekenkamer, worden gedaan, en de uitgelootte krediet-brieven, welker nummers nader door de hoofd-directie van financien zullen worden algemeen gemaakt, zullen van en met den 15den april nu aanstaande, kunnen worden ingewisseld in de lands kassen te Batavia, Samarang en Sourabaija, tegen afgifte van de krediet-brieven zelve, behoorlijk door de houders gequiteerd.

Batavia, *den 25sten februari* 1820.

Ter ordonnancie van den Gouverneur Generaal in Rade.

De algemeene secretaris,

J. C. BAUD.

Bekendmaking.

De hoofd-directie van financien, zal, op maandag den 20sten maart 1820, aan de minst inschrijvenden, aanbesteden de levering van

600 leggers arrak.

onder de navolgende bepalingen:

De arrak moet zijn tweede soort, welke moet worden afgeleverd bij leggers van 388 kannen, en niet zal worden aangenomen, wanneer die van mindere kwaliteit, of door de pakhuis-meesters afgekeurd is.

Het vaatwerk voor de arrak zal aan den aannemer geleverd worden.

Een ieder zal aan deze inschrijving kunnen deel nemen, voor zoodanige hoeveelheden, als hij genegen is, echter voor niet minder dan 25 leggers, wordende de aflevering gevorderd te Batavia tot 400, en te Sourabaija tot 200 leggers, waar naar de aannemers zich zullen kunnen regelen.

De levering zal moeten beginnen van het tijdstip, dat de aannemers van de residenten van Batavia en Sourabaija kennis zullen hebben gekregen, dat hun de leverantie is gegund, en moeten zijn afgeloopen voor of uiterlijk met ultimo juli 1820.

Ingeval de aannemer in gebreke mogt blijven, aan zijne verpligtingen te voldoen, zal het ontbrekende voor zijne rekening worden ingekocht.

De aannemer zal voor de naarkoming zijner aanneming, voldoende zekerheid, ten genoege van de respectieve residenten moeten stellen.

Dadelijk, na dat de inschrijving zal zijn goedgekeurd, zal aan de aannemers drie vierde van de som der inschrijving worden vooruit betaald. Na den afloop der geheele leverantie, zal het resterende worden verevend.

Een ieder, welke genegen is, in deze leverantie te deelen, zal zijn inschrijvings biljet voor of uiterlijk op den 20sten maart aanstaande, aan de residentie kantoren van Batavia of Sourabaija moeten inzenden; hetwelk zal moeten bevatten:

naauwkeurige opgave van de hoegrootheid der inschrijving;

de prijs voor ieder legger arrak;

de plaats waar de levering zal geschieden; zullende ten opgemelden dage ook de inschrijvingen in persoon worden ontvangen, mitsgaders de aangebodene zekerheid.

Batavia, *den 28 feb.* 1820.

De hoofd-directie van financien.

Ter ordonnantie van dezelve:

De secretaris,

DUIJVENÉ.

Bekendmaking.

Ten gevolge van de besluiten van de Hoofd-directie van Financien van den 12

(*Het vervolg in het tweede Bijvoegsel.*)

TWEEDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 11*den* MAART, 1820.

(Vervolg van het Bijvoegsel.)

en 13 dezer n°. 1 en 7, maakt de Resident van Batavia bij deze bekend, dat het Gouvernement benoodigd is, de navolgende marine goederen, als:

Zware touwen.

— 3 Drie van 18 duim.

Kabel touwen.

1 Een van 7 duim.

Paarde lijnen.

2 Twee van 4 duim.

Jaag trossen.

2 Twee van 3 duim.

Wantslag.

1 Een stuk van 7 duim.

Want.

3 Drie stukken van 8 à 9 duim.
2 Twee do. „ 6 - 7 do.
10 Tien — do. „ 6 do.
16 Zestien do. „ 5 do.
4 Vier do. „ 4½ do.

Reepslag.

1 Een stuk dik 9½ duim. } Tot broekings
1 Een „ 7½ do. } der stukken en
1 Een „ 7 do. } schuttingen.
2 Twee „ 6 do.
2 Twee „ 5 do.

Trossen.

4 Vier van 5 duim.
4 Vier van 4½ do.
8 Acht van 4½ do.
20 Twintig van 4 do.
19 Negentien van 3½ do.
39 Negen en dertig van 3 do.
27 Zeven en twintig van 2½ do.
11 Elf van 2 do.

IJzere lijnen.

34 Vier en dertig stuks van 15 draat.
38 Acht en dertig do. in soorten.

Lijnen.

16 Zestien dieplood lijnen.
28 Acht en twintig lijnen van 15 draat.
23 Drie en twintig „ 12 do.
30 Dertig „ 9 do.
40 Veertig „ 6 do.
40 Veertig stiklijnen.
35 Vijf en dertig geteerde do.
2 Twee geteerde lijnen van 12 draat.
6 Zes „ „ 9 do.
4 Vier „ „ 6 do.
2 Twee witte dito „ 6 do.

Marlijn.

1200 Een duizend twee hondert strengen geteerde marlijn.
116 Een hondert zestien bosjes marlijn strengen.

Huizing.

1290 Een duizend twee hondert negentig strengen.
16 Zestien bosjes.

Vlaamsch linnen.

2451 Twee duizend vier hondert een en vijftig ellen.
300 Drie hondert ellen halfsleet.

Lijktrossen.

158 Een hondert acht en vijftig vademen, van 3½ duim.
448 Vier hondert acht en veertig vademen, van 3 duim.
6 Zes lijktrossen van 5 tot 2 duim.
100 Een hondert vademen lijktros.

Takel garen.

4 Vier kluwen.

Touw.

30 Dertig vademen van 9 duim tot touwstroppen.
100 Een hondert vadem strop tusschen 7 en 3 duim.

Kisjes.

8 Acht van 15 draat.
6 Zes van 12 do.

Nachthuis kompassen.

54 Vier en vijftig stuks.

Half uurstglassen.

30 Dertig stuks.

Spijkers.

6000 Zes duizend ponden van 6 duim.
6000 Zes duizend do. 5 do.

Vlagge doek.

500 Vijf hondert ellen Europisch (blaauw.)

Zee-kaarten.

2 Twee stel tot en in de Moluccos.

En noodigt mitsdien een iegelijk uit die in het bezit van de voorschreven goederen mogte zijn en genegen wezen om dezelve, het zij geheel of gedeeltelijk aan het Gouvernement te leveren, daarvan zoo spoedig mogelijk aan hem en wel aan den Resident van Samarang en Sourabaija, aangifte te doen, met opgave der prijzen.

BATAVIA, *den* 24 *februari* 1820.

De Resident van Batavia,

P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

DE Resident van Batavia, zal op daartoe bekomen last op zaturdag den 11den dezer, des morgens ten 9 uren, voor rekening van het Gouvernement, op de gewoone voorwaarden, aan de Beurs in het openbaar doen opveilen:

7000, *Zeven duizend pikels koffijboonen.*
196, *Een honderd zes en negentig pikels nooten-muscaat.*
200, *Twee honderd pikels nagelen.*
50, *Vijftig pikels foelie.*
2500, *Twee duizend vijf honderd pikels Banka's tin. en*
900, *Negen honderd pikels Japansch koper.*

BATAVIA, *den* 3*den maart* 1820.

De Resident van Batavia,

P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

KRACHTENS daartoe bekomen autorisatie maakt de Resident van Batavia bekend, dat op zaturdag den 11den maart aanstaande, voor rekening van het gouvernement, (5000) vijf duizend picols Banka's tin zullen worden verkocht, in stede van (2500) twee duizend vijf honderd picols, waarvan de verkoop op dien dag in de courant van den 4den dezer is geannonceert geworden.

BATAVIA, *den* 10 *maart* 1820.

De Resident van Batavia,

P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

DE Resident van Batavia, maakt bekend; dat op aanstaande dingsdag den 14den dezer, op de te houden verkoping voor het huis van den heer *Siberg* op Molenvliet, ook voor rekening van het gouvernement publiek zullen worden opgeveild, eenige voor den dienst onbruikbare paarden.

BATAVIA, *den* 10 *maart* 1820.

De Resident van Batavia,

P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

DE Resident van Rembang, maakt door dezen bekend; dat de gouvernements herberg te Touban gereed is, en door de reizigers daarvan kan worden gebruik gemaakt.

REMBANG, *den* 23 *februari* 1820.

De Resident van Rembang,

A. H. SMISSAERT.

Advertentie.

OP maandag den zeven en twintigsten maart des morgens ten tien ure, zal door den kolonel en fungerend Directeur der civiele gebouwen, of bij deszelfs absentie door den Architect *Horst*, ten kantore van het civiel bouw departement, binnen Batavia publiek worden uitbesteed:

a. Het bouwen van een onderschouts woning met bijgebouwen op kampong Balie.
b. Item van eene nieuwe schoutswoning en steene blokhuis met bijgebouwen op Bacassie.
c. Item van een steen blokhuis op Tangerang, en
d. Diverse reparatien en veranderingen aan de gebouwen in het fort Meester-cornelis, ten einde dezelven tot gevangenissen interigten.

alles overeenkomstig de plans en voorwaarden welke daarvan agt dagen bevorens dagelijks van 's morgens 9 tot 12 uren, ter inzage gereed zullen liggen.

BATAVIA, *den* 3 *maart* 1820.

De kolonel voornoemd,

J. C. SCHULTZE.

Advertentie.

KRACHTENS authorisatie van Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, verleend bij besluit van den 2den dezer n°. 5, zal de kolonel fungerend directeur der civiele gebouwen *J. C. Schultze*, of bij deszelfs absentie de architect der civiele gebouwen *J. H. Horst*, op woensdag den 12den april eerstkomende, des morgens precies ten 10 ure ten kantore van het departement der civiele gebouwen binnen Batavia, publiek uitbesteden.

Het driejarig onderhoud, van alle 's lands-civiele gebouwen binnen Batavia, en den omstrek in vijf perceelen, zoo als dezelven in het 1ste artikel van het bestek en contract betwelk acht dag n bevorens, en het Nederduitsch, Chineesch en Maleidsch, ten kantore voornoemd ter lezing gereed zal liggen, zijn omschreven.

Gedurende die acht dagen voor den dag der uitbesteding dus, van den 5 tot den 12den april zal insgelijks de architect *Horst* met deszelfs onderhoorige gereed zijn, op de door hem nader aan de liefhebbers te bepalen uren lokale aanwijzing van de gebouwen te doen en alle inlichtingen te geven, welke van hun gevorderd mogten worden.

BATAVIA, *den* 9 *maart* 1820.

De kolonel voornoemd,

J. C. SCHULTZE.

Advertentie.

INGEVOLGE autorisatie van het Gouvernement, is den kolonel directeur van fortificatien, *J. C. Schultze*, of bij afwezen, de majoor en eerstaanwezend ingenieur in de eerste militaire afdeeling, *F. D. Cochius*, voornemens om op donderdag den 6sten april aanstaande, 's morgens ten 8 ure publiek uit te besteden, het driejarig onderhoud, der militaire gebouwen in de kampementen van Weltevreden, Rijswijk, en het militaire hospitaal.

De uitbesteding zal geschieden ten kantore van den kolonel directeur voornoemd te Weltevreden; zullende de bestekken in de hollandsche, chinesche en maleidsche talen ter lezing liggen van den 20sten dezer af aan, op het bureau van den majoor eerstaanwezend ingenieur voornoemd, en op dat van den architect der civiele gebouwen en werken *Horst*, te Batavia.

Op vrijdag den 2de april zal aanwijzing in loco door een der officieren van de genie des morgens om acht uren gedaan worden.

De majoor voornoemd,

F. D. COCHIUS.

Advertentie.

DE Hoofd Inspecteur van de Water-

ſtaat op het eiland Java, gedenkt ingevolge autoriſatie van Zijne Excellentie den Heere Gouverneur Generaal, op maandag den 27ſten maart eerstkomende ten kantore en overſtaan van den Heer Reſident van Batavia aan de minstvorderende, bij Inſchrijving of Opbod, uittebeſteden:

Het afdammen, droogmaken en uitgraven, van de Antjolſche Vaart beoosten de ſtad Batavia.

Het beſtek en de condition zullen acht dagen voor die der aanbeſteeding ter lezing liggen ten kantore van den Heere Reſident van Batavia als mede ten huize van den Inſpecteur *Tromp* op Molenvliet, alwaar ook de teekening ter viſie zal liggen en nader informatien te bekomen zijn, en zal gedurende drie dagen voor de aanbeſteeding des morgens van 7 tot 9 uren door een der opzieners, van de Waterſtaat, aanwijs in loco worden gedaan.

BATAVIA, *den* 3 *maart* 1820.
De Hoofd-inſpecteur voornoemd.
J. PEEREBOOM, bz.

Vendu Departement.

DE Superintendent van het Vendu Departement herinnert hiermede alle zoodanige debiteuren, welke in de betaling van het zesde termijn hunner ſchuld, voor op den 13 à 20ſten juni 1818, gekochte percelen op 's Konings-plein, zijn agterſtallig gebleven, om daarvan de voldoening te komen doen op het Vendu-kantoor, voor of uiterlijk met den 13 en 20ſten van de aanſtaande maand maart, ten einde niet te vervallen in de terme van parate executie, als vervat bij art. 13, der verkoops conditien.

BATAVIA, *den* 24 *februari* 1820.
B. F. VON LIEBEHERR.

*** *NAAR aanleiding van een beſluit der Hooge Regering wordt hiermede bekend gemaakt, dat van en met den eersten maart aanſtaande, het particuliere drukwerk door de belanghebbenden dadelijk zal moeten worden voldaan naar het volgende tarief:*

1°. *Voor plaatſingen in de Courant, niet te bovengaande het getal van drie inſertien,* één gulden indisch *per regel druk.* (*vijf woorden voor ééne regel, voorts alleen ſtaande letters, ſommen in cijfer en verkortingen voor één word, en de laatſte woorden altijd voor vijf te rekenen*)

2°. *Voor bekendmakingen buiten de Courant, het rondbrengen daaronder begrepen,* één gulden en vijftien ſtuivers *per regel druk.*

3°. *Voor katalogusſen,* tien ſtuivers per nummer *of één gulden voor drie nummers, het rondbrengen daaronder begrepen.*

4°. *Voor chertepartijen, polisſen van asſurantie, circulaire brieven, prijs couranten, obligatien, koopbrieven, en ander werk in folio, een zijde druk,* vijftien guldens *voor de eerſte honderd exemplaren,* en tien guldens *voor de volgende.*

5°. *Voor quarto en ander kleiner werk als kognosſementen, uitnoodigings briefjes en dergelijke, een zijde druk,* acht guldens *voor de eerſte honderd exemplaren,* en vijf guldens *voor de volgende.*

Alles echter met dien verſtande, dat hieronder niet is begrepen het zegel, het welk art. 52 der ordonnancie op het klein zegel ten bedrage f ½ voor ſtukken beneden de 10 regels, f 1 voor die van 10, en f 1 zonder onderſcheid voor de ſtukken van 20 regels en daarboven voorſchrijft; alsmede niet het papier, dat door de belanghebbenden moet worden geleverd.

De belanghebbenden buiten Batavia, worden hierbij nog herinnerd, dat ten gevolge der nieuwe bepalingen zij dus bij inzending van advertentien, ens. of het geld daar bij te voegen zullen hebben, dan wel door gemagtigden te Batavia in de dadelijke betaling van het werk en het zegel zullen moeten voorzien.

De Directeur der Drukkerij.
LUDWIG HINEN.

Advertentie.

ALZOO de Raad van Justitie te Samarang, op het door den procureur *Cornelis Johannes de Pecker*, in qualiteit benoemde curator over den verlaten boedel van *Bartholomeus Jacobus Dirk van der Wall*, bij requeste gedaan verzoek, geaccordeerd is citatie bij edicte, tegens allen en een iegelijk die eenige actie of pretentie tegens voormelden *van der Wall*, vermeenen te hebben.

Zoo is het, dat ik *Daniel Pijl*, eerſte deurwaarder en gezworen exploicteur van welmelden raad, mits deze alle en een iegelijk, die eenige actie of pretentie tegens voormelden *van der Wall*, ſustineeren te hebben, mits deze voor de derde maal dagvaarde, om in perſoon of door gemagtigden, ter rolle van hun Edele Achtb. te compareeren, op woensdag den 15den maart aanſtaande, des morgens ten half acht uren, omme het tweede defaulte te purgeeren, en daarna hunne pretentie aan te geeven, te verificeren en voorts te procederen als naar rechten, ſub pœne dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig ſilentium.

Aldus gedaan en gepubliceerd voor de puie van het Raadshuis van Justitie te Samarang, den 18 februari 1820.

De gezw. exploict. voornoemd.
D. PIJL.

Post-kantoor te Batavia.

WORDT ter kennisſe van het publiek gebragt, dat aan het Post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven, geopend zijn, om te worden verzonden

naar.	ſchip.	kapitein.
London,	*Canada,*	(Engs.) Spair.
Mauritius,	*Fannij,*	(dito.) J. B. Smith.
Amſterdam,	*Jan & Cornelis,*	Jacob Duijf.
Rotterdam,	*Aurora,*	Nanning,

welke in lading liggen en in den loop dezer maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten kunnen ter verdere verzending onder adres van den Post-meester aan de Post-kantoren te Samarang en Sourabaija, worden bezorgd.

Post kantoor te BATAVIA, *den* 9*den maart* 1820.

De Postmeester te Batavia.
C. MUIJSKEN.

Wisſelkours.

BATAVIA, *den* 2*den maart* 1820.

Op Holland, 3-m. zigt, 52 *ſt. H. Ct.* per *Sp. mat.*
Op Engeland, 3-m. zigt, 5 *ſchell.* per *dito.*
Op Bengalen, 1-m. zigt, 200 *sicca ropijen* per 100 *Sp. matten.*

Getrouwd,
N. C. C. ROMSWINCKEL, met
J. W. A. KLOPROGGE.
BATAVIA, *den* 3 *maart* 1820.

*** HEDEN verloste mijne geliefde huisvrouw *A. W. H. van Panhuijs,* van eene welgeſchapene dochter.
H. F. BUSCHKENS, *kapt. adj.*
SOURABAIJA, *den* 26 *feb.* 1820.

Advertentie.

AL diegenen, welke iets te vorderen hebben dan wel verſchuldigd zijn, aan wijlen *Adriaan Paqué,* gelieven daarvan opgave of betaling te doen voor het einde van de volgenden maand maart, aan den ondergeteekende geasſumeerde executeur.

J. G. HARTMAN.

Advertentie.

DIE iets te pretenderen hebben, of wel ſchuldig zijn aan de nalatenſchap van de heer *J. Buijskes,* te Samarang overleden, worden verzocht daarvan opgave en betaling te doen voor of uiterlijk op den laatſten maart aanſtaande, aan deszelfs executeuren testamentair.

L. J. BLOK.
LE SUEUR.

Advertentie.

DIE iets te pretendeeren heeft, dan wel ſchuldig is aan den boedel van wijlen *Age Jges,* gelieve daar van opgave te doen uiterlijk voor ultimo maart aanſtaande, aan deszelfs executeur *J. Cantz.*

BATAVIA, *den* 24 *feb.* 1820.

Advertentie.

DE Weeskamer te Samarang, verzoekt elk en een iegelijk welke iets te pretenderen heeft, ofte verſchuldigt is aan de boedels van wijlen *W. Lopſen* en *J. A. Claarbout,* ten ſpoedigſte aan haar daarvan aangifte of betaling te doen.

SAMARANG, *den* 24 *februari* 1820.
Op last van dezelve,
De Secretaris.
N. A. HOLMBERG DE BECKFELT.

*** DE Weeskamer te Batavia, verzoekt elk en een iegelijk, welke iets te vorderen heeft van, of ook verſchuldig is aan de boedels van wijlen *Carel Tobias Greenhard, Martinus Johannes Banens, J. F. J. Marthens,* en *M. F. Groob,* wed. *Kaufman,* daarvan aan haar aangifte en betaling te doen.

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.
Op last van de Weeskamer.
De Secretaris.
J. H. COX.

*** DE inſolvente boedels van wijlen *Jan Willem Borwater,* en *Joachem Peter Schill,* aan de deſolate boedel kamer overgegeven zijnde, zoo wordt ingevolge Proviſioneel Reglement art. 9 elk en een iegelijk die aan dezelve boedels iets verſchuldigd is, of van dezelve te vorderen heeft, bij deze opgeroepen om daarvan opgave te komen doen, ter ſecretarij der kamer binnen den tijd van zes weeken, van heden afgerekend.

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.
Op last van de deſolate boedel kamer,
De Secretaris.
J. H. COX.

Advertentie.

DE Ondergeteekende voornemens zijnde Batavia te verlaten, verzoekt een iegelijk die eenige vorderingen ten zijnen laste mogte hebben, dan wel verſchuldigt is, daar van aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van een maand, aan hem zelve, dan wel zijne gemagtigden, de heeren *Colville* en *de Haart.*

BATAVIA, *den* 10 *maart* 1820.
J. P. HULFT VAN HOORN.

Advertentie.

ALLE degenen welke iets aan den te Muntok overledenen kapitein *Boch,* te pretenderen hebben of verſchuldigt zijn, worden verzocht zich binnen drie maanden aan den ondergeteekende te adresſeren.

RIJSWIJK, *den* 9 *maart* 1820.
SIVERING.

Vendu Advertisſementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Vendutien worden gehouden, als:

Op maandag, den 13*den maart* 1820.

VOOR het negotie-huis van de heeren *J. van Reenen & Co.* ſtaande aan de oost-zijde van de Groote-river van japanſe astrale lampen, harp en fiool ſnaren, papier waijers, verlakte vierkant en ronde trommels, blaadjes, vrouw caſettes en lesſenaars, werk-kistjes, liqeur kelder, groote thee blad, groote papier tabaks werk, knoop en lapdoosſen, ſchutzels in zoort, zijde cabaijen, paijongs, vogelzand, ſoija,

eenige koffij, pennemessen, ijzer potten, wagen passementen, calnassen, medicijn kistjes, hangstolpen, dimities en madera wijn op flessen, voorts een slaave jongen.

en piecies om 11 uren.

De navolgende vastigheid, voor reekening des boedels van wijlen de heer *M. Librecht.*

Zeeker erf bebouwd met een steene huisje staande en geleegen binnen deze stad aan de west-zijde van de Groote-rivier in 't blok B. sub no. 37, waar van de belending ten Vendu-kantoor te zien zijn.

Op dingsdag, den 14den maart 1820.

VOOR het woonhuis van de heer *P. G. Siberg*, staande op Molenvliet, van zilver pleet en glas-werken, porcelainen, breeder gedetailleert in de catalogus, kunnende de goederen op maandag den 13den van 's morgens 9 tot 1 uuren bezigtigd worden.

Nog voor reekening der geintresseerden eenige slaven waar onder een bekwame kok.

Op woensdag, den 15den maart 1820.

VOOR het negotie-huis van den chinees *Lim Pogoan*, staande aan de oost-zijde van de Groote-rivier, van een partij dranken en eenige negotie goederen meer.

Op donderdag, den 16den maart 1820.

VOOR het negotie-huis van de heeren *Romswinkel & Brandt*, staande in de binnen Nieuwpoort-straat, van hollandsche roode, bourgoudie en rhijnse wijnen, supra fijne lakens en casemiren, afgesneden tot rokken, jassen en pantelons, zwarte en grauwe ronde en toomhoeden, gebleekte hollandsche linnen in halve stukken, chitsen, linnenband naaijgaaren, gezondheidstaften en rooktabak.

Voor het aangaan der Vendutie ledikanten, stoelen, waschkuip, stolpen, tafels, water-martevaan, tamerinde, rijtuigen en een reiswagen enz.

Op vrijdag, den 17den maart 1820.

TEN overstaan en ten bij wezen van den Deurwaarder van de Raad van Justitie te Batavia voor de wooning van den Chinees *Oeij Tjintjoan*, staande en geleegen op de Toko-tiega in de Chinesse campong, bij wegen van executie agterhaalde goederen bestaande in huismeubelen, wagen paarden &a. als mede van den Inlander *Mochamat Konto*, van huismeubelen, *Tjio Tjoeseeng*, van glas-werken, *Tan Ngeeko*, van een partij Chineese dood kisten, en *Jacob Morgenland*, van huismeubelen.

Advertentie.

Op vrijdag, den 7den april 1820.

ZAL ten overstaan van Commissarissen uit den Raad van Justitie en vande de solate Boedelkamer worden verkogt, van den heer *P. T. Couperus.*

N°. 1 Het land Tjilodong, den inventaris op de waarde van *f* 43319 geschat, zal voor dat bedragen door den koper, moeten worden overgenomen.

2. Een huisje staande binnen deze stad, in het Kwartier-straatje.

Den inventaris van het land en de bewijzen van eigendom van de vaste goederen; zullen ten Vendu-kantoor te zien zijn.

Advertentie.

TUSSCHEN den 20 en 25 maart 1820, den dag nader te bepalen, zullen worden verkogt de vaste goederen, nagelaten door wijlen de weduwe *Freschel*, als:

N°. 1. Een tuin en gebouwen, geleegen op de vierde of Speelmans-gragt aan de oostzijde.

2. Het land Kliphoff en de daar bij behoorende landen, strekkende van Angiol of, tot aan Toegoe toe.

Waar van de bewijse van eigendom en belendingen alsmede de voordelige verkoops conditien ten Vendu-kantoor te zien zijn.

Te huur.

EEN HUIS op Molenvliet, te bevragen bij den eigenaar *W. van der Linden*, op het Konings-plein.

Advertentie.

EEN HUIS te huur, in de Koe-straat, te bevragen op Molenvliet, bij *J. W. D. de Jongh.*

BATAVIA, *den 26 feb.* 1820.

Advertentie.

VAN der Kaa, Haste & Co., adverteeren dat zij voornemens zijn het hun toebehoorende negotie-huis, staande op de Groote-rivier, met deszelfs aanzienlijke pakhuizen, zoo als ook de door hun bewoonde tuin op Rijswijk, op zeer voordeelige voorwaarden, onder de hand te verkoopen, zullende daaromtrent ten hunnen kantore de nadere informatien worden gegeven.

BATAVIA, *den 2 maart* 1820.

Advertentie.

BIJ *J. Doornik & Co.*, op groot Roea-mallakka n°. 26, zijn te bekomen differente nieuw aangekome goederen als, porceleinen, glas en lakwerken, bloemvazen, pleetwerken, lakens, hoeden, bijouterien, parfumerien, rijk geborduurde dames kleden, misselines, engelsche halsen zakdoeken, bloeme guirlandes, garnituren, hollandsche figaren, dito rook- en pruim tabak, dito sijroop, traan, wijnazijn, sla olij, soija, verguld kast- en laa beslag, ijzere hengsel-slooten, groote glazeruiten, roode wijn en andere goederen meer.

BATAVIA, *den 24 feb.* 1820

Te koop.

HET gekoperde schip MARIJ ANNE, gevoerd door kapitein *J. Winther*, groot volgens meetbrief 270 tonnen, hetzelve is onlangs in het dock geweest, en compleet nagezien en gerepareerd, het staande tuig Europeesch en nieuw; nadere informatien te bekomen bij den heer *James MacTaggart*, ten kantoore van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *den 26 f b.* 1820.

For Sale.

THE coppered ship MARY ANNE, Captain *J. Winther*, burthen 270 Tons per register, she has lately been in dock and undergone a thorough repair, and her standing rigging is all new and of Europe rope. For the terms of Sale and further particulars, apply to Mr. *James MacTaggart*, at Messrs. *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *26th Feb.* 1820.

Te koop.

HET nieuwe, gekoperde, van jattijhout gebouwde, schip THE MARCHIONESS OF WELLESLEY, gevoerd door kapitein *J. T. Ricketts*, groot circa 900 tonnen, opgetuigd met Europeesch touw-werk, voorzien van een compleet inventaris, en gereed om dadelijk te kunnen zeilen; adres ten kantoore van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *den 4 maart* 1820.

For Sale.

THE fine, new, coppered Ship THE MARCHIONESS OF WELLESLEY, Captain *J. T. Ricketts*, burthen about 900 Tons, built of teak-wood, her standing rigging of Europe rope, has a complete inventory, and is ready for sea. For terms of Sale and further particulars, apply to Messrs. *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *4th March* 1820.

Te koop.

HET gekoperd snel-zeilend brik-schip PRINCE OF ORANGE, thans gevoerd door kapt. *Maillard*, te bevragen bij *Colville, Jutting & Co.*

BATAVIA, *den 2 maart* 1820.

Advertentie.

TEN kantoore van de heeren *Romswinckel & Brandt*, leggen ter bezigtiging de factuuren der negotie goederen aangebragt per het schip COLUMBUS, kapt. *H. van Uijen*, bestaande in rodewijn in bottels, ligt en zwaar bier in vaten, Westfaalsche hammen, boter in vaatjes van 15 ponden, koek en banket in trommels, ijzere kombuis, en timmermans gereedschappen en spijkers, als mede een partij scheeps provisien, en ledige water vaten.

Advertentie

BIJ de heeren *Colville, Jutting & Co.* liggen ter bezigtiging en factuurs gewijs te koop de ondervolgende goederen aangebragt met de Nederlandsche schepen LA FORTITUDE van Ostende, en L' AUGUSTE van Amsterdam, bestaande in roode wijn, claret, jenever, wijn azijn op vaten, zeildock, hoeden, als mede chitzen, iers linnen en tarwe, aangebragt per de schepen MELPOMENE van London en PRINCE OF ORANGE van Isle de France.

BATAVIA, *den 2 maart* 1820.

Advertentie.

TER lands-drukkerij, zijn te bekomen Nederlandsche Staats-Almanakken voor 1819, tegen *f* 7 het exemplaar.

Advertentie.

IN het negotie-huis van de ondergeteekenden, word gecontinueerd met den verkoop der, per het schip MARIJ ANNE, kapitein *J. Winther*, aangebragte Madras en Europeesche lijwaten, bestaande in blaauwe linnen van 7 en 8 kall, witte salempores 9 kall, cambaijen, blaauwe chandercanah, witte dito, blaauw cambrick, netteldoeken, ginghams, Subbangij ginghams, Pulicat zakdoeken, Ventapollam dito, Madras dito, Europeesche dito, en Europeesche chitsen.

Zoo mede,

Goenij zakken, salpeter, tarwe, Dartford jagtkruid in een ponds blikke bussen, jagtgeweren, Tranquebarsche zeep, enz.

BATAVIA, *den 26 f b ua i* 1820.

VAN RIJCK, PREDIGER & CO.

Advertisement.

THERE continues to be Sold, at the stores of the undersigned, the following Madras and Europe Piece Goods, imported on the ship MARY ANNE, Captain *J. Winther*, viz: blue cloths, 7 and 8 kall; white salampores, 9 kall; camboys; blue chandercanahs; white ditto; blue cambrics; lawn muslins; gown pieces; Subbangy ginghams; Pulicat handkerchiefs; Ventapollam ditto; Madras ditto; Europe ditto; and Europe chints.

Also.

Gunny bags; saltpetre; wheat; Dartford gun-powder, in 1-lb. cannisters; fowling pieces; and Tranquibar soap.

BATAVIA, *26th February* 1820.

VAN RIJCK, PREDIGER & CO.

Advertentie.

Bij den heer *J. G. Bockemöhl*, in de buiten Nieuwpoortstraat zijn noch eenige Japansche goederen tegen kontante betaling te bekomen, als: connomon, miso, en mebos, martavanen, kamerpotten, spoelkommen, en kamerbezems met koper gemonteerd, alles aangebragt met het Nederlandsch fregat schip DE NIEUWE ZEELUST, gevoerd bij kapitein *P. Swart.*

Advertentie.

Bij de heeren *Colville, Jutting & Co.* op de Groote-rivier, zijn te bekoomen diverse goederen, aangebragt per het Nederlandsch schip EMILE, gevoerd door kapit. *L. Christensen*, van Calcutta, bestaande in Engelsch en Zweedsch ijzer, salpeter, tarwe, zeep, ghie, hockah tabac, Bengaalsch zeildoek, meel, waschkaarsen, goenie zakken, carpetten, ceroeten, een biljardtafel, mahonijhoute meubelen, schilderijen, een palanquin, rijdtuig en bendij, gemaakte vesten, Patna opium, chitzen, blaauwe gerrahs, enz. enz. enz.

BATAVIA, *den* 22 *februari* 1820.

Advertentie.

Bij den ondergeteekende, Groote-rivier oostzijde, zijn in het geheel en bij gedeeltens te bekomen, eenige facturen, aangebragt per het schip FORTITUDO, kapitein *Lieves*, bestaande in fraaije assortimenten astralia lampen, vergulde en verlakte goederen, cristallen, gebronsd meubel beslag, Italiaansch stroo dames hoeden, eau de cologne, Fransche baptiste, muzijk en muzijk instrumenten, boslemmer messen, handschoenen &a., voorts nog roode wijn, liqueuren, zijde goederen enz.

BATAVIA, *den* 2 *maart* 1820.

J. J. NOLTHENIUS.

Advertentie.

Bij de gebroeders *Beijnon*, zijn te bekomen, goede en lekkere Chinsurasche SIGAREN, onlangs aangebragt.

Advertentie.

Met het schip AURORA, kapitein *H. G. Nanning*, aangebragt zijnde een kistje waarin een maghonij houte tafeltje te Rotterdam aan boord gezonden door de heeren *Hudik* en *Blokhuizen*, en met het schip IDA ALEIJDA, kapitein *C. Sipkes*, twee kistjes het eene gemerkt R. B. en het andere R. S. zonder dat de eigenaars daarvan alhier bekend zijn zoo worden degenen, die hierop hun recht en eigendom kunnen aantoonen, verzogt deze goederen tegens betaling der onkosten, te doen afhaalen van het negotie-huis van *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.

Te koop.

Het nieuwe gekoperde van jattijhout gebouwde schip GOVERNOR PETREE, gevoerd door kapitein *W. P. Brasleij*, groot volgens meetbrief 249 tonnen, hetzelve is onlangs in het dok geweest en compleet nagezien en gerepareerd; het staande tuig Europeesch en nieuw, nadere informatie te bekomen bij den heer *S. Mackertich*, op de groote Roca-malacca.

BATAVIA, *den* 9 *maart* 1820.

For Sale.

The coppered ship GOVERNOR PETREE, Captain *W. P. Brasley*, burthen 249 Tons per register, has lately been in dock and undergone a thorough repair, and her standing rigging is all new and of Europe rope. For the terms of sale and further particulars, apply to Mr. *S. Mackertich*, at great Malacca-street.

BATAVIA, *9th March* 1820.

Te koop.

Bij de ondergeteekenden, op de westzijde van de Groote-rivier, eene quantiteit excellente madera wijn, zout vleesch, versch meel, visch, teer, sabels, fraaije montering degens, pas geland van de Amerikaansche brik BECKET, van Amerika.

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.

A. L. FORESTIER & CO.

Advertentie.

In de loop van deze maand zal tegen gereede betaling te koop aangeboden worden eene verzameling van fraaije boeken, meest al van *La Fontaine, Kotzebue, Loosjes, Bilderdijk, Fokke Simonsz, Kuigge, Spies* en *Immerseel jr.* als mede de complete vaderlandsche geschiedenis van *Wagenaar*, met dies vervolg &a.; de romeinsche geschiedenis van *Stuart*; natuurlijke historie van *Buffon*; *Cooks* reisen rondom de wereld; *Chomel* huishoudelijk woordenboek en andere nuttige en vermakelijke werken, breder te vermelden bij eene uitvoerige catalogus.

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.

Advertentie.

Manoël Vicente Pereira, super carga van het schip CONCEÇAO van Macao, heeft de eer het publiek te berichten, dat hij geresolveerd is om, de lading van dien bodem en detail te verkoopen. Te dien einde heeft hij de lading opgeslagen in een huis op groot Roca-malaka no. 32, alwaar in den loop van de aanstaande week te zien zullen zijn, allerhande soorten van Chinasche goederen.

BATAVIA, *den* 11 *maart* 1820.

Advertentie.

Bij den heer *Barbier*, is aangekomen met de brik VICTORINA, fraai kristalwerk, thee servicen, koffij dito, pleetwerken, schrijf, lessenaars, naaij doosjes, scheer doosjes, voiles, zwarte en witte la rose, wijn per kistje van een dozijn, cognac, liqueuren, siroop de capilaire extract d'absinthe, een fraai forte piano, manilla cigaren &a., en meer andere goederen.

Te bevrachten of te huuren,

Voor Europa of India.

Het snel-zeilende gekoperde schip MALABAR, kapitein *Ascough*, groot 525 tonnen, zijnde bijzonder ruim en gemakkelijk ingericht voor passagiers; nadere informatie te bekomen bij de firma van *Deans, Scott & Co.*

BATAVIA, *den* 18 *feb.* 1820.

For Freight or Charter,

To any port in Europe or India.

The fast-sailing, coppered, ship MALABAR, Captain *Ascough*, 525 Tons burthen, having excellent accommodations for Passengers; for further information apply to Messrs. *Deans, Scott & Co.*

BATAVIA, *18th Feb.* 1820.

Vracht,

Naar SAMARANG & SOURABAYA, per het schip EMILE, gevoerd door *L. Christensen*, nader informatie te bekomen bij *Colville, Jutting & Co.*

Vracht en Passage,

Naar ENGLAND, of eenige andere haven in Europa, met het gekoperde schip MELPOMENE, kapitein *Thomas Alexander Watt*, drie jaren oud, groot 366 tonnen. Nader berigt bij den gezagvoerder en bij *Robert Addison*, no. 9, groot Roca-malacca.

BATAVIA, *den 1sten maart* 1820.

For Freight or Charter,

To England or any port in Europe.

The Ship MELPOMENE, *Thomas Alexander Watt*, Commander, burthen 365 Tons, three years old, coppered and copper-fastened, stands A 1, at *Lloyds'*.

For further particulars enquire of the Commander, or *Robert Addison*, No. 9, great Malacca-street.

Passage.

Naar ROTTERDAM, met het snelzeilende gekoperde schip AURORA, kapitein *H. G. Nanning*; Is bijzonder goed ingerigt voor den overvoer van passagiers, en zal zeker medio van deze maand zeilen; adres ten kantoore van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *den* 4 *maart* 1820.

Vracht en Passagie.

Naar AMSTERDAM, met het snelzeilend gekoperd schip COLUMBUS, kapt. *H. van Uijen*, hetzelve zal binnen kort gereed zijn om lading intenemen, en in het laast van deze of de volgende maand zeilen. Iemand genegen zijnde daarmede goederen op vragt te verzenden dan wel transport te nemen, adresseere zich ten kantoore van de heeren *Romswinckel & Brandt.*

BATAVIA, *den* 2 *maart* 1820.

Freight Wanted,

For MALACCA, PENANG, RIHO or SINCAPORE; the fine, new, fast-sailing, copper-bottomed, brig ADVENTURE, 127 Tons register, *J. R. Gillon*, Commander, is well armed and manned with a Lascar crew, and now ready to receive freight on reasonable terms. Apply to *J. Wright*, Great River-street, westside.

Te bevrachten of te huren.

Voor de kust van Coromandel en Calcutta.

De snel-zeilende gekoperde brik ADVENTURE, kapitein *J. Robson*, groot 146 tonnen, nadere informatie te bekomen bij de firma van *Miln, Haswell & Co.*

BATAVIA, *den* 9 *maart* 1820.

For Freight or Charter,

To the coast of Coromandel and Calcutta.

The fast-sailing, coppered, brig ADVENTURE, Captain *J. Robson*, 146 Tons burthen. For further information apply to Messrs. *Miln, Haswell & Co.*

BATAVIA, *9th March* 1820.

Advertentie.

De ondergeteekende heeft de eer het publiek te kennen te geven, dat aankomende vreemdelingen voor eenigen tijd bij haar huisvesting kunnen bekomen in hare

(Zie verder het derde Bijvoegsel.)

DERDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 11*den* MAART, 1820.

(*Vervolg van het tweede Bijvoegsel.*
woning op de Voorreij te Batavia, niet verre buiten de stad.

Ook zijn bij de ondergeteekende te bekomen witte Kalk en Bantamsche Matten, voor civiele prijzen.

BATAVIA, *den* 24 *feb.* 1820.
Weduwe WINKELAAR.

Benoodigd.

EEN Doctor, voor een der alhier ter reede liggende Nederlandsche schepen, iemand hiertoe genegen, voorzien zijnde van behoorlijke bewijsen van kunde en goed gedrag, adresfere zig ten kantoore van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*

BATAVIA, *den* 25 *feb.* 1820.

Gestolen.

UIT zijn slaapkamer, in den nacht van den 18den dezer, bij den ondergeteekende, op het landgoed *Grogol*, toebehoorende aan den weledele gestrenge heer Mr. *H. A. Parvé*, te Batavia.

Een groot Engelsch groen leer koffer, van boven met koper vergulde spijkertjes, en van binnen met een blikken bak, waarin was behalven eene aanzienlijke som van papieren van crediet; veele kleederen, linnens en lijfgoed; eenige servetten en beddespreij, een paar effen vergulde schoen gespen, eenige zilvere lepels en dito vorken, zilvere thee lepeltjes (Holl. keur); en een rood leere brieventas, waarop aan de boven buitenzijde met vergulde letters gedrukt staat, *Ab. Reeringh, Ao. ....*; waarin was, behalven ook eenig papiere geld, familie brieven en zijn doopzedul. Als ook, twee enkelde jagtgeweren met koper beslag, waarvan de eene zeer groot van kaliber en van binnen getrokken is, behalven twee hafter pistolen van binnen getrokken met ijzer beslag.

Verzoekende een ieder aan wien van de hier bovengemelde goederen, (waarvan al het linnengoed, &a., met het merk van A. R. geteekend is,) iets door den een of ander te koop aangeboden mogt worden, daarvan aan de politie kennis te geeven; zullende hiermede zeer verpligten.

GROGOL, *den* 23 *februari* 1820.
A. REERINGH.

Advertentie.

DE Heer DORFEUILLE, miniatuurschilder, van *Mauritius* teruggekomen; zal, gedurende den korten tijd die hij hier denkt te blijven, het Publiek met zijne kunst ten dienst staan.

Adres ten huize van den Heer **BARBIER.**

Wissels op Holland.

ZIJN te bekomen ten kantoore van *J. van Reenen & Co.*

Verloren

EEN zwart bonte (min of meer getijgerde) Engelsche hond, met lange oren en korte staart, zijnde een teef zwaar bezet, die dezelve weet aantewijzen of terug bezorgt ontvangt eene beloning van spaanschematten 10. Adres bij *Jessen*, op het Koningsplein.

SPECTACLE FRANÇAIS, A LA GRAND-SALLE.

AVEC PERMISSION DE SON EXCELLENCE LE GOUVERNEUR GÉNÉRAL.

PIOLLE, *dirigeant la société d'amateurs, a l'honneur de prevenir le public que l'on donnera*

MERCREDI QUINZE MARS,

UNE REPRÉSENTATION DES

Deux Billets,

Comédie en un acte, du chevalier *de Florian.*

Il y aura une décoration neuve, représentant une place publique, peinte par un artiste.

CETTE PIÈCE SERA SUIVIE DU

Présent ou l'Heureux Quiproquo,

Comédie en un acte, de *Patrat.*

LE SPECTACLE SERA TERMINÉ PAR

Le repas des Clercs OU la Dinde au Louis.

Les Billets d'entrée se distribueront, d'après le présent avis, en son magazin à Batavia, au coin du Koestraat, n.° 6, et en sa maison à Noordwijk.

Le prix des Billets est fixé à 5 roupies, en raison de la décoration nouvelle.

Le spectacle commencera à 7 heures.

PIOLLE, *dirigeant la société d'amateurs, a l'honneur de prevenir le public que la représentation annoncée pour mercredi quinze, aura lieu mardi quatorze mars.*

Mardi quatorze Mars,

UNE REPRÉSENTATION DES

Deux Billets.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.

Toen de kommandant en resident dit droevig voorval vernam, was het reeds te laat hetzelve voortekomen; hij beijverde zich dus slechts om door middel van het algemeen geachte hoofd, *Toeankoe Sait*, die dadelijk zijne bemiddeling aanbood, te zorgen dat deze zaak geene verdere gevolgen had. Dan, door het trouwloos gedrag van *Radja Ballawa*, werden deze pogingen verijdeld, en, na aanvankelijk den schijn te hebben aangenomen dat hij alles beschouwde als een misverstand, gelijk het in de daad was, maakte hij in het geheim toerustingen om de Nederlandsche bezetting te overvallen.

Van den kant van den resident en kommandant werd intusschen de meeste gematigdheid in het oog gehouden, in de hoop dat door de bemiddeling van *Toeankoe-Sait* dadelijkheden zouden kunnen worden voorgekomen, doch in het laatst der maand januari jl. was de houding der Boeginezen zoodanig dreigend en beleedigend voor de Nederlandsche autoriteiten geworden, dat de majoor *Krieger*, kommanderende officier der troepen in het gouvernement van *Malakka*, die intusschen te *Rio* was aangekomen, met den resident en kommandant van oordeel was, dat een langer uitstel het kwaad slechts zoude vergeren, en dat men, hoe ongaarne ook, tot het tuchtigen der opstandelingen moest overgaan. Op den 29sten dier maand begon Z. M. brik *Irene*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant *Lucas*, gezamentlijk met de ingehuurde brik *De go de intentie*, des ochtends een hevig vuur op de door de Boeginezen opgeworpen verschansingen, en na dat dit vuur werd geoordeeld eene genoegzame uitwerking te hebben gedaan, plaatste zich de majoor *Krieger* aan het hoofd van een honderdtal flankeurs, en bestormde de vijandelijke batterijen, met dat gelukkig gevolg, dat dezelve weldra ontruimd waren door de bezettelingen, die een aanzienlijk getal der hunnen op de plaats lieten.

Ons verlies bestond in zeven dooden en derden gewonden, waaronder zich bevind de kapitein *Königsdorffer*, die twee geweerschoten in den schouder heeft bekomen.

Men roemt zeer het gedrag van alle officieren en manschappen, en inzonderheid dat van den 1sten luitenant der infanterie *Le Clercq* en van den luitenant ter zee *Van Styrum*.

Na het gevecht hebben de autoriteiten te *Rio* eene algemeene vergiffenis doen afkondigen, voor allen die zich stil en vreedzaam zouden gedragen, en *Toeankoe-Sait* heeft zich op nieuw als bemiddelaar aangeboden. De uitslag zijner pogingen is nog niet bekend.

ZUID-AMERIKA.

VENEZUELA.

Officieel rapport, wegens de bemagtiging van Barcelona, door de legers van de republiek, en van den zetel van Cumana.

JUAN DIEGO, op het eiland Margareta, *den 25sten juli.*

Ik deel u de belangrijke gebeurtenis mede der bemagtiging van Barcelona, door den generaal *Urdaneta*. Ons eskader, zamengesteld uit 15 oorlogschepen, blokkeert thans de haven van Cumana, in welke op het oogenblik het spaansche eskader ligt, sterk zijnde zes groote schepen, waaronder het schip de Nimpha, en acht flecheras. Deze schepen zullen ongetwijfeld in onze handen vallen.

De Spanjaarden dachten nimmer, dat eene dergelijke expeditie van Margareta onder zeil zou hebben kunnen gaan; doch, tot hunne groote verwondering, hebben zij zich daarin bedrogen gevonden.

TRINIDAD, *den 4 aug.*

Binnen den tijd van 11 dagen is alhier een vaartuig van Margareta aangekomen, hetwelk de bevestiging der tijding van de bemagtiging van Barcelona, door troepen, onder de bevelen van den generaal *Urdaneta*, welke uit deze haven onder zeil was gegaan, aangebragt heeft. Den 18den juli werd de sterkte del Morro stormenderhand ingenomen. Men heeft zich insgelijks meester gemaakt van drie spaansche schepen, welke troepen aan boord hadden, bestemd, om deze plaats ter hulpe te snellen. Het is de kolonel *Urslar*, die, met een korps van 300 man, zoo Engelschen als Duitschers, zich van Morro, slechts met een verlies van 2 officieren en 11 soldaten, heeft meester gemaakt. Den 25sten zullen de engelsche en margaretaansche troepen onder den wind van Cumana, welke stad zij op dit oogenblik belegeren, ontschepen.

De commodore *Perry*, van de marine des Vereenigde Staten, is naar Augustura, in kwaliteit van commissaris van dat gouvernement, vertrokken. Van den mond van de Orenoque heeft hij alhier zijn oorlogsloep, de John-Adams, gezonden, en is den vloed opgevaren in een schooner, aan de Vereenigde Staten toebehoorende. Het is zeker, dat zijne zending voor de zaak van Venezuela zeer gunstig is. Men zegt, dat hij zich van daar naar Buenos-Ayres begeven zal.

Bemagtiging van Cumana en van het spaansch eskader, door de patriotten.

Gisteren hebben wij berigten van la Trinidad, van den 10den augustus, ontvangen, welke de dagbladen van Orenoque, van den 25sten juli, bevatten. Het schijnt, dat het eskader, onder de bevelen van den admiraal *Brion*, den 15den juli, Margareta heeft verlaten, aan boord hebbende de divisie van den generaal *English* en 300 ingezetenen van Marguerita; en dat hetzelve, den 18den, de batterijen van de Morro van Barcelona stormenderhand ingenomen heeft. De aanval werd gekommandeerd door den kolonel *Urslar*, welke zijne onderneming bewerkstelligd heeft met een gering verlies van twee officieren en elf man. De stad werd dadelijk door de patriotten bezet. Het gouvernement is daarvan aan den kolonel *Urslar* opgedragen. Onmiddelijk na deze behaalde voordeelen, heeft de generaal *Urdaneta*, de expeditie en chef kommanderende, bevel aan het leger gezonden, om te Bordones, zijnde eene kleine ankerplaats, omtrent een uur afstands van Cumana gelegen, aan land te gaan. Onderscheidene divisien, behoorende tot het leger van den generaal *Bermudez*, hebben zich bij hem gevoegd, en alle schikkingen zijn gemaakt, om een gezamelijken aanval te doen.

Het spaansch eskader was in de haven van Cumana geblokkeerd, en men verwachtte elk oogenblik de bemagtiging der stad en der forten. Deze belangrijke tijding is eindelijk officieel op Trinidad ontvangen. Het is de intendant van Marguerita, die de depeches geschreven heeft, welke bovendien door alle de brieven van de kooplieden van de spaansche terra-ferma bevestigd worden. De generaal *Marino* is dadelijk te Augustura terug gekomen, ten einde in het congres zitting te nemen. De commodore *Lerry* heeft, aan boord van de John-Adams, te Porto-d'España het anker geworpen; hij is met eene commissie der Vereenigde Staten belast.

Met uitzondering der officiële bijzonderheden van de jongste overwinning van den generaal *Marino*, op de divisie van den generaal der koningsgezinden *Arana*, bevatten de dagbladen van Orenoque niets belangrijks. Dit leger staat thans onder de bevelen van den generaal *Bermudez*, welke onlangs een korps koningsgezinden van 600 man, dat zich bij *Arana* ging voegen, en hetwelk dus van hunne nederlaag onkundig was, uit een gedreven heeft. Het overschot van dat detachement heeft naar Calaboso de wijk genomen. (*Courier.*)

NOORD-AMERIKA.

PHILADELPHIA, *den 27 augustus.*

Het bankpapier, betaalbaar aan toonder, tegen eene reële waarde van goud of zilver, als reeds aanwezig in de kassen der banken van de Vereenigde Staten verondersteld, is, sedert 1812, met het getal der banken van Pennsijlvanie en van andere naburige staten vermeerderd, en het publiek, overkropt met eene menigte papier, waarvan de onder teekeningen niet bekend waren, heeft groote hindernissen in deszelfs dagelijksche handelingen ondervonden.

Gedurende den voorspoed der Vereenigde Staten, is dit papieren geld zonder onderzoek verhandeld, maar deze toestand van zaken is van korten duur geweest; want, sedert dat de oorlog met Engeland begonnen, en zoodra het geld een voorwerp van handel geworden was, vermeerderde de vraag naar wezenlijke waarde zoo spoedig, dat bijna alle nieuw opgerigte banken genoodzaakt waren, hare betalingen in specie te schorsen. Deze omstandigheid bragt een verschil tusschen het papier en het geld voort, en, niettegenstaande dit alles, betaalden de kleine banken in het binnenste der provincien niet anders dan in papier.

Bij het einde van den oorlog hervatteden het grootste gedeelte der oude banken hare betalingen in specie; maar andere, alleenlijk op het credit en het vertrouwen van een misleid volk gevestigd, hebben in papier blijven betalen, daar zij geene klinkende munt konden aanbieden.

Het gouvernement is in deze omstandigheden verpligt geweest, een onderzoek wegens deze banken te bevelen, welke voor een gedeelte oorzaak zijn van den stilstand onzer handelzaken; en welhast zal het publiek deze onnutte inrigtingen niet meer in den handelsalmanak zien voorkomen; van dat tijdstip af zullen wij het herleven van onzen handel rekenen.

Het schijnt zeker, dat het parlement, tot afdoening van eenige zaken, den 23sten november zal bijeenkomen, en dat er deswegens eene proclamatie publiek gemaakt zal worden. Men verzekert, dat er geene financiële maatregelen aan het parlement, vóór het tijdstip, dat hetzelve gewoonlijk de subsidien inwilligt, zal voorgedragen worden, en dat deszelfs bijeenkomst alleen ten doel heeft, de dringende noodzakelijkheid om paal en perk te stellen aan de stoute onderneming der hervormers, en aan den geest van verleiding en goddeloosheid, welke strekt, om alle nationale instellingen omverre te werpen.

EUROPA.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 8 october.*

De verkiezing van den lord majoor is, eergisteren, afgeloopen. Bij de sluiting der stemlijst, hetgeen ten drie ure plaats had, had de alderman *Bridges* 3007 stemmen; de alderman *Thorp* 2343 en de alderman *Wood* 2006.

Toen de uitslag bekend was, bedankte de alderman *Bridges* de liverij; doch men kon hem naauwelijks hooren. De heeren *Pearson*, *Thompson* en *Williams* wisselden eenige woorden met elkander. Hier na ging de vergadering vreedzaam uit een.

De hervormers van de hoofdstad, welke de vergaderingen van Spafields en Smithfield bestuurd hebben, houden zich op dit oogenblik met de bijeenroeping van eene nieuwe bijeenkomst bezig.

Laatstleden maandag is er, op het stadhuis te Tavistock, volgens eene daartoe vooraf gedane requisitie, door den maire, eene vergadering bijeen geroepen.

Eenige besluiten, waarbij het gedrag der magistraten van Manchester, van Z. M. ministers, en van Z. K. H. den Prins Regent berispt werd, werden goedgekeurd. Eene andere vergadering over een zeer verschillend onderwerp, zou, vrijdag, terzelfder plaatse, bijeen komen, en zou moeten bestaan uit alle de getrouwe inwoners van Tavistock en omstreken, ten einde hunne goedkeuring wegens de door de ministers van Z. M. genomen maatregelen, benevens hunne standvastige gehechtheid aan hunnen Souverein en aan de oude constitutie van hun land, te kennen te geven.

Indien men een brief uit Parijs, van den 2den dezer, gelooven mag, zou de hertog van Rovigo onmiddelijk naar Frankrijk terug keeren, ten einde het tegen hem, bij contumatie, uitgesproken dood vonnis te doen intrekken. Men zegt ook, dat hij reeds gedenkschriften wegens eenige groote personaadjen, zijne tijdgenooten, en over de inzigten van zekere mogendheden, vóór den slag van Waterloo, opgesteld heeft, en dat dezelve bijzonderheden, betrekkelijk *Buonaparte*, bevatten, welke tot nu toe onbekend geweest zijn.

De inscheping der zwitsersche emigranten, welke zich in Brazilie gaan vestigen, heeft, eenige dagen geleden, te Gravesend een' aanvang genomen. Hun getal is 1090, waarvan 460 zich aan boord van de Urania, 240 op het schip de Daphne en 300 op de Two Catherines bevinden.

Een partikuliere brief uit Jamaika, welke laatstleden woensdag alhier ontvangen is, bevat, dat twee engelsche onderdanen, *John Hudson* en *John Jones* genaamd, overtuigd zijn worden van Negers uit Afrika te hebben ingevoerd, om als slaven te verkoopen, de eerste tot eene deportatie voor den tijd van zeven, en de andere voor drie jaren veroordeeld zijn.

De dagbladen van Quebec, van den 7den september, zijn aldaar aangekomen; dezelve bevestigen de droevige gebeurtenis van den plotselijken dood des hertogs *van Richmond*, zonder echter de soort van dood, aan welke hij overleden is, te melden. Een geloofwaardige brief zegt, dat hij aan de watervrees gestorven is. Alvorens zijne reis in de opper-provincie te beginnen, was de edele hertog door eenen tammen vos gebeten geworden, welke, korten tijd daarna, aan dolheid gestorven was. Intusschen had zich, binnen de 40 dagen, na dat de beet geschied was, nog geen kenteeken van ziekte vertoond. Almaar de hertog bevond zich eenigzins kwalijk, toen hij, na eene reis van 30 (engelsche) mijlen, welke hij te voet had moeten afleggen; aangezien aldaar nog geene voor paarden gebaande wegen voorhanden waren, naar een nieuw etablissement terug keerde, zoodra de hertog de groote rivier naderde, viel hij, op het gezigt van het water, in stuiptrekkingen, en, in minder dan 24 uren, had hij opgehouden te bestaan. Men verhaalt, dat zijn lordschap, bij de eerste aanvallen der ziekte, aan zijn lieden van zijn gevolg gezegd had, dat hij zijn einde voelde naderen. Overeenkomstig den door hem geuiten wensch, is zijn lijk, den 4den, in de Sint Paulus kerk, te Quebec, zijnde de hoofdkerk aldaar, met alle de aan den verheven post, dien de hertog bekleedde, verschuldigde eerbewijzingen ter aarde besteld.

Met verscheiden, deze week, uit de West Indien aangekomen vaartuigen, zijn brigten van Margaretha, van den 20sten augustus, aangebragt. Deze verkondigen, dat het smakleel der insurgenten, door *Brion* gekommandeerd wordende, zich meester gemaakt heeft van drie van de Havanna komende schepen, die met alle soort van ammunitie, welke zij naar Barcelona bragten, geladen waren.

De *Dublin Evening-Post* van zaturdag l.l. kondigt insgelijks een door de landmagt der in-

ſprgenten behaald voordeel aan; dezelve zegt;

„ Gisteren hebben wij een' brief van een zeer geloofdwaardig man ontvangen, gedagteekend Kingston, op Jamaika, den 6den augustus; waarin gemeld wordt, dat *Bolivar* zich van Santa Fé, in Nieuw Grenade, had meester gemaakt, en dat deze tijding, twee dagen te voren, door een onmiddelijk uit de golf van Mexico aangekomen ſchip was aangebragt. Het was reeds vooraf bekend, dat gemelde generaal zich op vier dagmarſchen van Santa Fé bevond, hetgeen waarſchijnelijker maakt, dat de ſtad hem in handen gevallen is."

(*Staats Courant.*

den 9 october.

De ministerielen melden, dat de voortdurende ſtrafbare pogingen der hervormers eene tegenovergeſtelde beweging bij alle de welgezinde inwoners te weeg brengen; dat deze laatstgenoemde zich niet meer bij adresſen en verklaringen bepalen, welke alleen kunnen dienen, om te doen zien, welke de lieden zijn, waar van men geene ſtaatkundige misdrijven te verwachten heeft, maar dat zij met de daad hand aan het werk ſlaan, om het kwaad te keer te gaan. Men heeft ten dien einde eene aanvrage aan den opper-ſheriff van Chester *Barrij*, gedaan, ten einde eene graafſchaps-vergadering bij een te roepen en daarin te raadplegen, over de beste wijze, om eene redelijke gewapende magt bijeen te brengen, waar mede men ten allen tijde de rust in het gemelde graafſchap kan bewaren. Deze aanvrage is door een aantal zeer geachte inwoners onderteekend. De opper-ſheriff heeft ten dien einde eene groote vergadering uitgeſchreven van den adel, de gezeten lieden, de geestelijkheid en de vrije grondbezitters van het graafſchap, welke den 15 october aanſtaande in Norwich zal worden gehouden. De ministerielen twijfelen geenzins, of dit voorbeeld zal dadelijk door alle zoodanige districten, waar de hervormers het talrijkst zijn, worden nagevolgd.

den 12 october.

Wij hebben heden, het volgend belangrijk berigt uit Afrika ontvangen:

ALGIERS, *den 10den september.*

„ Een engelsch en fransch gecombineerd eskader, bestaande uit the Rochefort, van den vice-admiraal sir *Thomas Freemantle*, benevens het fransch schip le Coloese en het fregat la Galaté, gekommandeerd door den vice-admiraal *Jurein*, zijn, den 3den, alhier ten anker gekomen; den 4den, kwamen de beide admiraals aan wal; den 5den, hebben zij aan den deij, in naam hunner souvereinen, de besluiten medegedeeld van het congres van Aken, betrekkelijk de Barbarijsche Mogendheden, waarvan een besluit hierop neder komt: „ Dat de Barbarijsche Mogendheden niet langer geduld kunnen worden op den voet, zoo als tot dus verre, te blijven; en dat hij, in het vervolg, zich in zijne staatkundige betrekkingen aanmerken moet als beschouwd te zullen worden uit het oogpunt van beschaafde volkeren, enz, enz,

„ De deij heeft daarop ten antwoord gegeven, dat hij wezenlijk niet begreep, wat de admiraals hem wilden te kennen geven, en zij hebben indedaad Algiers verlaten zonder eenige verdere beschikking"

(*Staats Courant.*

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 5 oct.*

Wegens het voorgevallene in het Odenwald ſtelt men het navolgende in de openbare dagbladen: „ De pogingen, welke het Vorstendom Starkenburg heeft aangewend, ter verkrijging van eenen vasten regtstoeſtand, zijn bekend. Het Odenwald heeft zich inzonderheid daarbij beijverd, en zich tevens beklaagd, wegens de geweldige grondbelastingen, welke zoo zeer de welvaart aantasten, dat men naauwelijks in staat is een derde daarvan te betalen. Deze voorvallen ſchijnen aanleiding gegeven te hebben, dat de twee Hof-geregts advocaten, de heeren *Rühhen* en *Stark* in verzekerde bewaring zijn genomen, benevens eenige landlieden, en dat dezelve alle naar Darmſtadt zijn gevoerd; dat men tevens 280 man van de garde met eenige ſtukken geſchut, het lijfregement uit Giesſen en eene afdeeling dragonders uit Buszbach naar het Odenwald heeft gezonden. Te gelijker tijd is bekend gemaakt, dat de Landſtanden in de maand Mei bijeengeroepen zullen worden, met bijvoeging echter, dat voortaan de Overheden de gemeenten niet bij een mogen roepen, al ware het, dat de regerings-beambten zulks veroorloofd hadden. Men verzekert zelfs, dat de *Ambtman Hogen*, in Michelſtadt, de voorname zaakgelastigde van het Odenwald omtrent de openbare aangelegenheden dezer landſtreek, gevat zoude zijn geworden, doch dat zijne laſtgevers zich daartegen hebben willen verzetten; dat hij dezen tegenſtand heeft weten te vermijden, vrijwillig naar Darmſtad is gekomen, en aldaar, uit een herberg, naar de hem aangewezene gevangenis is gegaan."

De Groot Hertogen van Weimar en van Saxen Gotha hebben, als beſtuurders van de Univerſiteit van Jena, alle bijeenkomſten van Studenten, zoo wel op den 18 October (den verjaardag van den ſlag van Leipzig,) als op de voorgaande, of volgende dagen, ſtrengelijk verboden.

Z. D. H. de Keurvorst van Hesſen heeft, daar verſcheidene voortbrengſelen van den hesſiſchen grond, bij den invoer in Pruisſen, zoodanig zijn belast, dat men den invoer als geheel verboden kan beſchouwen, gelijke maatregelen omtrent de pruisſiſche voortbrengſelen verordend.

Men meldt uit Koppenhage, dat op het eiland Fühnen 53 perſonen, wegens het vervaardigen en in omloop brengen van valſche banknoten, teregt zijn geſteld; 11 zijn ter dood veroordeeld; 24 moeten de regterhand verliezen, de overige zijn voor een meer of min langdurigen tijd gevangen gezet; 2 zijn vrijgeſproken. De meeste waren eenvoudige landlieden, welke de banknoten op eene zonderling gelijkende wijze met de pen hadden nagemaakt.

den 9 oct.

Nog kent men de zeven perſonen niet, die de centrale commisſie, te Mentz, tot onderzoek der ontdekte revolutionaire pogingen in Duitschland daargeſteld, moeten uitmaken. Doch de commisſie, welke belast is met het te keer gaan der misbruiken van de drukpers, zal beſtaan uit den graaf *von Buol Schauenſtein*, den baron *von Aretin*, den heer *Martens*, den baron *von Berckheim* en den heer *von Berg*. Het eerſte voorſtel, dat er zal gedaan worden, is het verbod der revolutionaire geſchriften, uit Parijs of van de linker Rijn oevers komende.

De ſteden Mentz, Luxemburg en Ulm zullen voortaan Bondgenootſchappelijke vestingen van den eerſten rang, en Landau, Raſtad, Germersheim en Homburg, vestingen van den tweeden rang van het Duitſche Bontgenoodſchap zijn. De kosten tot het aanleggen der fortificatien zullen eenige millioenen bedragen; men heeft, bij voorraad, die voor Ulm op twee millioenen bepaald.

Op het voorbeeld van Oostenrijk, hebben verſcheiden ſtaten van Duitschland het dragen van het oude duitſche costuum verboden.

den 10 October.

De beſluiten van de bondsvergadering, aangaande de afſchaffing van de vrijheid der drukpers, worden thans in de onderſcheidene duitſche ſtaten, waar die vrijheid reeds beſtond, ingevoerd. De dagbladen dezer ſtad zijn reeds alle aan eene zeer ſcherpe cenſuur onderworpen. Verſcheiden dagbladen hebben zoo in 't zuiden, als in het noorden, reeds opgehouden te beſtaan.

Omtrent de ſamenſtelling van de bijzondere centrale regtbank van Mentz weet men tot nog toe niets naders, dan dat Oostenrijk in dezelve heeft benoemd den hofraad van Schwarz en Baden den regeringsraad *Pfister*, welke laatſte reeds bij naſporing der demagogiſche pogingen in Manheim zeer werkzaam is geweest.

HANAU, *den 2 oct.*

Eenige dagen geleden kreeg het regement van den keur-prins, alhier in garnizoen, onverwacht, van Kasſel, het bevel, om 70 man van elke kompagnie terug te roepen. Het alhier liggende regement fuſeliers van de landweer roept mede deszelfs verlofgangers op; dat regement bekomt ſcherpe patronen, en zal den 11den october naar de ommeſtreken van de fortres van Ziegenhain op marsch gaan. Ter zelfder tijd moet hier eene batterij artillerie en twee eskadrons huzaren aankomen. Daar dit bevel zich tot het geheele leger uitſtrekt, zijn deswege allerlei geruchten en gisſingen in omloop.

KARLSRUHE, *den 6 oct.*

Door het officieel dagblad wordt heden eene ordonnantie publiek gemaakt, waarvan het volgende een extract is:

„ De tot hiertoe beſtaan hebbende landweer is ontbonden. Z. K. H. de groothertog betuigt van de officieren, welke nog een gedeelte daarvan uitmaken, en aan de zoodanigen, die, uit bijzondere betrekkingen, reeds die korpſen verlaten hebben, alsmede aan de onder-officieren en ſoldaten, zijne erkentenis voor de dienſten, welke zij vrijwillig aan het vaderland bewezen hebben, en wegens de opofferingen, die zij in de veldtogten van 1814 en 1815 gedaan hebben."

(*Journ. de Franckf.*)

SCHAFFHAUSE, *den 23 ſept.*

Eenige zwitserſche kantons zijn door de duitſche gouvernementen uitgenoodigd geworden, om de ſporen der verbroederingen van de studenten, die zich tot in Zwitserland uitſtrekten, na te gaan. Men heeft naauwkeurige informatien deswege ingewonnen, doch de uitſlag daarvan heeft geene daadzaak van eenig belang opgeleverd; zoo dat men niet genoodzaakt geweest is, dezelve voort te zetten.

Wij zien, wel is waar, gedurende dezen herfst, in Zwitserland, een groot aantal studenten van bijna alle de univerſiteiten van Duitschland. Ofschoon het ſaizoen verre gevorderd is, begeven zij zich naar de kleine kantons en naar het bernſche Oberland, ten einde alle de ſchoonheden der natuur te bewonderen. Zij leggen tien à twaalf mijlen daags af, met den ſpijszak op den rug en ſchijnen zich in dit land zeer te vermaken.

ZURICH, *den 28 ſept.*

In het kanton Zug hebben oproerige bewegingen plaats gehad, welke eene levendige ongerustheid veroorzaakt hebben. Er was questie van een ontwerp, om de tegenwoordige conſtitutie af te ſchaffen, en de oude organiſatie te herſtellen. De nieuwe wet over de indirecte belastingen was het voorwendſel, waarvan zich kwaadwilligen bediend hebben, om onlusten te zaaijen. De groote raad is buitengewoon vergaderd geweest, ten einde de door de omſtandigheden voorgeſchreven maatregelen te nemen. Dezelve heeft eene groote standvastigheid aan den dag gelegd; en, zonder op eenige wijze met de halſtarrigen te kapituleren, is het denzelven gelukt, de ruſt te herſtellen. Eenige der misnoegden, waarover men zich te beklagen had, zijn geſtraft geworden.

BAZEL, *den 2 oct.*

De criminele regtbank van Bazel heeft, den 18den der vorige maand, eene opmerkelijke ſententie tegen een' woekeraar van Lorrach, wonende te Bazel, uitgeſproken. Deze man is veroordeeld tot de teruggave van 3454 franken woekergeld, tot 3000 franken boete, eene maand gevangenis, en tot een 15 jarig banniſſement uit Zwitſerland.

BERLYN, *den 7 october 1819.*

Het Staats-Blad van den 9den dezer bevat het volgende:

„ Verſchillende takken van het genootſchap, hetwelk in de jongst verloopen tijden door de ſtudenten van verſcheiden univerſiteiten van Duitschland, onder den algemeenen naam van *Burſchenſchaft*, is opgerigt, hebben circulaires rondgezonden, om de leden van dit genootſchap uit te noodigen tot eene algemeene vergadering, welke in den loop van de maand october moet gehouden worden. De uitnoodiging der ſtudenten van de hooge ſchool van Erlangen wijzen Streitberg in Frankenland als de plaats dezer bijeenkomst aan; anderen roepen de vergadering op, eerstelijk te Berlijn, naderhand te Jena, alwaar de afgevaardigden zich, den 10den october, moesten bevinden. Doch de *Burſchenſchaft* onder het getal der ſtudenten genootſchappen zijnde, welke bij de pruiſiſche wetten verboden zijn, heeft men niet alleenlijk de noodige maatregelen genomen, om dezelve na te ſporen en te ontbinden, overal waar zij op de pruiſiſche hooge ſcholen plaats mogt hebben, maar de ondergeteekende minister heeft daarenboven aan dezelve het verbod gezonden van eenigerlei deel in eene algemeene vergadering van de *Burſchenſchaft* te nemen. Op dat dit verbod tijdig genoeg ter kennis kome van alle ſtudenten, zelfs van die, welke zich gedurende de vacantie op reis bevinden, maakt men bij deze bekend, dat het op de ſtraffe van onherroepelijk banniſſement aan alle ſtudenten der pruiſiſche hooge ſcholen verboden is, om eenig middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan eene algemeene vergadering van de *Burſchenſchaft*, in welke plaats of op welken tijd het, ook mogt zamengeroepen zijn.

„ Berlijn, den 30ſten ſeptember 1819.

Het ministerie van den eeredienst, van het onderwijs, en van de algemeene gezondheid,

„ (*geteekend*) ALTENSTEIN."

(*Staats Courant.*

KOPPENHAGEN, *den 28 ſept.*

Volgens eene bekendmaking van onze quarantaine-directie, zullen de volgende landen en ſteden als besmettelijk beſchouwd worden, en de van daar komende ſchepen quarantaine moeten houden; als: Kadix, Konſtantinopel, Algiers, Tunis, Marokko, Smijrna in de provincie Natolien, Narenta in Dalmatien, Alexandrie en het eiland Korfu; en als verdacht van besmetting: alle havens der Middellandſche en Adriatiſche zeeën, alle turkſche havens, de overige havens en ſteden der Afrikaanſche kuſt, de West Indiſche eilanden en Noord-Amerika, doch omtrent deze beide laatſten ſlechts, wanneer de gezondheids-attesten van deenſche autoriteiten of conſuls ontbreken.

(*Hamb. Corresp.*)

den 9 october.

De quarantaine-wet is geſtrenger gemaakt, en het aan land naderen van ſchepen, om het even van waar dezelve komen, blijft alleenlijk geoorloofd, wanneer dezelve de voorgeschreven maatregelen van voorzigtigheid in agt nemen; terwijl, in het tegenovergesteld geval, de overtreders zware geld-boeten moeten voldoen.

(*Staats Courant.*

NEDERLANDEN.

'S GRAVENHAGE, *den 11 oct.*

Gisteren avond is, te voorburg, aan een verval van krachten, overleden Z. Exc. de luitenant-generaal *Dury*, ridder der Militaire Willems-

orde van de 3de klasse, en oud inspecteur-generaal der kavallerie, hebbende den ouderdom van ruim zeventig jaren bereikt, waarvan deze verdienstelijke, in zijn werkzaam leven zoo zeer beminde, als thans algemeen betreurde krijgsman ruim vijftig jaren in onafgebroken actieven dienst zijns vaderlands, tot zijn uiteinde toe, heeft doorgebragt. (*Staats Courant.*

FRANKRYK.

PARIJS, *den 6 oct.*

De oostenrijksche Minister, *Baron von Vincent*, heeft bij eene officiele nota, aan de regering bekend gemaakt de gewigtige besluiten, welke, in de laatste zittingen van de Bondsvergadering, in Frankfort zijn genomen. De Anti-liberalen verzekeren, dat genoemde Minister in den brief tot geleide, in naam van het Hof van Weenen zoude hebben te kennen gegeven, dat het aan genoemd Hof zeer aangenaam zoude zijn, bijaldien ook in Frankrijk de bewaring der goede orde en rust op dezelfde gronden gevestigd werd, als in Duitschland. Dit laatste wordt echter door velen in twijfel getrokken.

Sedert eenige dagen loopen hier allerhande geruchten wegens eene verandering in het Ministerie; dezelve komen van den kant der Anti-liberalen. Volgens deze zoude de heer *Decazes* eerst Minister worden en tevens het departement van binnenlandsche zaken behouden; de nieuwe Ministers zouden zijn de heeren *Semonville*, *Roi*, *Pasquier*, *Mollien* en de Generaal *Lauriston*, of volgens andere *Daru*; terwijl de heer *Portal* het ministerie van Marine zoude blijven behouden. Andere gaan nog verder en willen, dat de Hertog *van Angoulême* aangesteld zouden worden als Generalissimus van land en zeemagt, met volmagt, om Officieren te benoemen en aan te stellen. Sommige beschouwen de tegenwoordige omstandigheden, als veel overeenkomst hebbende met die, welke men op 't eind van het verleden jaar beleefde; destijds mishaagde de uitslag der verkiezingen aan velen; men gaf voor, dat zelfs die benoemingen bij de Monarchen op het congres van Aken eenen onaangenamen indruk hadden te weeg gebragt. Daar de verkiezingen dit jaar nog meer schijnen te mishagen en de benoeming van den heer *Gregoire*, en niet geheel zonder reden, een steen des aanstoots blijft, zoo wil men al wederom, dat men den toestand van Frankrijk buitenslands met bekommering inziet, en tracht dit gevoelen kracht bij te zetten, door den geest der besluiten van de duitsche Bonds-vergadering daarbij aan te halen. Intusschen was in het verleden jaar bekend, dat het Ministerie verdeeld was, terwijl het tegenwoordige tot nog toe vrij eenstemmig schijnt. Hoe het ook zij, het nieuw opgegeven ministerie is verre van aan de Anti-liberalen te behagen; daar het aanblijven van den Graaf *Decazes* alleen hun geweldig zoude tegenstaan. Wat er in de daad van is, kan moeilijk worden bepaald; zeker schijnt het, dat er ten dien opzigte woelingen plaats hebben. Een Anti-liberaal blad verzekert, dat de heeren *Pasquier* en *Portal* aan Z. M. belangrijke memorien hebben ingeleverd; dat zelf een hoog bejaard Pair een voetval voor den Koning heeft gedaan, ten einde Z. M. te verzoeken, om den toestand des Rijks in overweging te nemen.

den 7 oct.

Volgens brieven uit Madrid van den 27 September, bleef de geele koorts in Neder-Andalusie voortwoeden, doch was zij nog niet in Sevilie waargenomen. De ziekte verhinderde steeds het vertrek van de expeditie naar Zuid-Amerika. Het hoofdkwartier bevond zich te Arcos. Men verzekerde in Madrid, dat de amerikaansche korvet *Hornet* weder met depeches in Kadix was aangekomen.

Men schrijft van Marseille, in dato den 29sten september, het volgende: „ Zaturdag ll., den 25sten september, heeft de kleine rivier, de Chasère geheeten, die onder de muren en langs de tuinen der gemeente Sainte Tulle, departement van de Neder-Alpen, stroomt, door een der verschrikkelijkste onweders, onverhoeds sterk gezwollen zijnde, de diligence van Gap, die van Marseille terug kwam, medegesleept. Vier reizigers zijn omgekomen en drie gered. Onder de omgekomen bevinden zich de president der civiele regtbank van Gap, diens echtgenoote en dochter, 17 jaren oud; de vierde persoon was nog niet bekend. De conducteur der diligence het gevaar kennende, dat men liep met deze onstuimige rivier over te trekken, in het oogenblik van eene hevige donderbui, die, reeds twee uren, aan den voet van den Leberon, van waar deze rivier haren oorsprong neemt, ratelde, weigerde hardnekkig dien overtogt te doen, toen hij, voor het gezag en de eischen van den ongelukkigen overheids-persoon wijkende, een bijna gewissen dood moest te gemoet gaan. De paarden van het rijtuig zijn insgelijks verongelukt, en het rijtuig is, geheel verbrijzeld, op een kwartier uur afstands van het tooneel dezer ongelukkige gebeurtenis, op strand geworpen. Daar de nacht reeds ver gevorderd was, en er op dat oogenblik eene regenbui viel, die naar een zondvloed geleek, kon er geen bijstand hoegenaamd, door de inwoners van Sainte-Tulle, aan de ongelukkige drenkelingen worden toegebragt."

PARIJS, *den 8 october.*

Heden ten drie ure heeft in de hoofdkerk van Notre Dame de intronisatie plaats gehad van Z. Em. den kardinaal de *Talleyrand Périgord*, als aartsbisschop van Parijs. De plegtigheid was merkwaardig, zoo door den toevloed der aanwezigen, als door hare treffende eenvoudigheid. Het koor was bezet door de geestelijkheid, de militaire en burgerlijke overheid der hoofdstad. Z. E. kwam binnen door de sacristie en werd aan het koor door den abt *Jallabert* ontvangen. De prelaat antwoordde kortelijk, en nam, na geknield en het kruis gekust te hebben, plaats op den prachtig versierden troon. Dadelijk daarop begon de plegtige dienst. Men heeft opgemerkt, dat de minister van binnenlandsche zaken, de graaf *Decazes*, dadelijk achter Z. Em. volgde.

De amortisatiekas heeft in het afgeloopen vierdedeel jaars aangekocht 1,031,000 fr. jaarlijksche renten en bezat alzoo op den 30 september nagenoeg 12½ milioenen renten, in kas hebbende omtrent een milioen, zoo in specie, als in papier. Van de bosschen is voor ruim 29½ milioen verkocht, waarvan nog 12 ontvangen moeten worden.

den 9 october.

Bij ordonnantie van den 29 september heeft Z. M. bepaald, dat alle de jonge lieden, welke nog van de ligtingen van 1816 en 1817 overig zijn en tot den dienst kunnen worden opgeroepen, voor den 15 november eerstkomende in dienst gesteld en bij de departementale legioenen zullen worden verdeeld.

De voorname ultra, de burggraaf de *Chateaubriant*, verzekert heden, dat de ministers, wat zij ook in hunne dagbladen mogen voorgeven, er aan denken, om de vrijheid van de drukpers in te korten; hij verklaart echter, dat deze maatregel noodlottig zoude zijn, daar, volgens zijn oordeel, men de bevordering der monarchale beginselen in Frankrijk aan deze vrijheid verschuldigd is; hij verzekert verder, dat de liberalen, verschrikt door de besluiten der duitsche mogendheden op het Carlsbad, er op bedacht zijn, om aanbiedingen aan het ministerie te doen en zich met hetzelve te verzoenen.

Eergisteren heeft er, aan den voet van den Mont-Martre, een tweegevecht plaats gehad tusschen *Eduard Pellew*, broeders zoon van lord *Exmouth*, en een ander Engelschman, die men onderstelt de echtgenoot te zijn eener jongevrouw, met wie de eerstgemelde, nu eenige maanden geleden, te Parijs is aangekomen, en die hij voorgaf de zijne te wezen. De heer *Pellew* werd, door een pistoolschot op de plaats nedergeveld; de getuigen hebben zijn lijk naar het door hem bewoond geweest zijnde logement overgebragt.

Heden avond heeft zich allerwege het gerucht verspreid, dat een groot aantal afgevaardigden een adres aan Z. M. geteekend hebben, in het welk zij eerbiedig, maar ernstig, tegen de toelating van den heer *Grégoire*, als lid van de kamer der afgevaardigden, protesteren.

(*Staats Courant.*

den 10 october.

De ridder *Vigée*, voorlezer des Konings, zal, op den 15den november aanstaande, ten voordeele der armen, eene *cursus van lectuur met luider stemme* openen, deweike, des maandags, dingsdags en zaturdags van iedere week zal plaats hebben. De maandag zal gewijd zijn aan de eigenlijke gezegde lectuur voor lieden van de wereld, de woensdag aan onderwijs voor jonge lieden, welke tot den predikstoel of voor de pleitzaal bestemd zijn, en de zaturdag tot het opzeggen van rollen voor de zoodanige der beide kunne, welke voor het tooneel opgebragt worden. De lessen zullen, van één tot drie ure, tot den 15den februarij des volgenden jaars inclusis plaats hebben. Deze lessen zullen met letterkundige, critische en apologetieke aanmerkingen, over de kennis in het opstellen en den stijl der verschillende schrijvers, welker werken tot tekst voor de verschillende lessen zullen strekken, doormengd wezen; zoo dat deze oefeningen als eenen cursus van lectuur en litteratuur zullen kunnen worden beschouwd.

In den nacht tusschen den 27 en 28sten september, is er, in een dorp, een kwartier uurs van Lorient gelegen, een zware brand ontstaan. Vijf huizen werden in de assche gelegd, en zulks in weerwil van de spoedige aangebragte hulp. Een landman, wiens vrouw drie vondelingen te minne had, was reeds uit het midden der vlammen ontsnapt, toen hij vernam, dat deze ongelukkigen in huis waren gebleven. Hij begaf zich dadelijk weder derwaarts, en weldra zag men hem met de kinderen wederom te voorschijn komen. Reeds was hij zoo goed als gered, toen een brandende balk nederviel en hem onder het puin begroef. Zijne zelfopoffering was des te meer een beter lot waardig, daar menschenliefde alleen de beweegreden was, en hij op geene vergelding kon hopen.

Den 28sten ll., heeft er een aandoenlijk tooneel, te Mirebeau, in het departement de la Vienne plaats gehad. Een grijsaard, *Charles Decourt* genaamd, zijnde een landbouwer, drie en tachtig jaren oud, en zijne vrouw *Maria Morteneau*, oud 85 jaren, begaven zich, te voet, en zonder stok, naar de kerk van Saint-André, hunne parochie-kerk, ter gedachtenis van het 63ste jaar huns huwelijks. Zij waren verzeld van hunne kinderen, klein-kinderen en achter-klein-kinderen, ten getale van een en zeventig, onder welke men slechts één eenig opmerkte, die er ziekelijk uitzag. De tamboers en de muzijkanten der stad beijverden zich, om hen te gemoet te gaan en te verzellen. Een vreugde vuur werd, op het onverziens, door de inwoners der volkrijkste wijk, welke zij doortrokken, aangestoken. De oudste persoon van diezelfde wijk, de heer *Touzay*, voormalig eskadrons-overste der gendarmerie op retraite, presenteerde hun flambouwen; zij keerden naar hunnen terug, door eene algemeene vreugdekreet verzeld wordende.

De bekende besluiten van de duitsche bondsvergadering hebben hier te lande eenen verschillenden indruk gemaakt. De antiliberalen hebben hunne bijzondere vreugde over dezelve betoond; sommige willen het zelfs daar voor gehouden hebben, dat men de genoemde maatregelen aan hunnen invloed zouden te danken hebben. Bij de liberalen hebben dezelve besluiten in den beginne eenen zeer ongunstigen indruk gemaakt, daar zij vrees voedden, dat men er aan dacht, om dergelijke maatregelen in Frankrijk te beproeven. De bedaarde vrienden van eenen constitutionelen regeringvorm zijn zonder bekommering gebleven; deze waren te zeer overtuigd, dat vele der genen, welke in Duitschland dergelijken regeringsvorm bevorderen wilden, daartoe den regten weg niet insloegen; dat de regeringen vroeg of laat op middelen bedacht zouden zijn, om deze verkeerde handelwijze tegen te gaan. Door den afstand der plaatsen, kan men de genomene maatregelen niet onpartijdig beoordeelen, doch men hoopt en houdt zich overtuigd, dat derzelver uitvoering zal worden toevertrouwd aan wijze, voorzigtige en regtvaardige staatsmannen, die niet uit het oog verliezen, dat onberadene en gestrenge regeringen de zaden harer eigene verwoesting in zich dragen. De ministerielen hebben de liberalen omtrent eene uitbreiding dezer maatregelen ten aanzien van Frankrijk gerust gesteld, en nu gaan de laatstgenoemde op eene vinnige wijze op dezelve los. Wat er van zij, en welke gevolgen dit ook kan hebben, men houdt zich overtuigd uit dit een en ander, dat de kabinetten van Europa het onderling eens zijn en dat men volstrekt geene europeesche oorlogen te wachten heeft, waaromtrent men verschillende geruchten had verspreid.

De kiezers van Corsica hebben tot gedeputeerden benoemd den generaal *Sebastiani* en den heer *Rameline*, zoo men wil een bloedverwant van *Buonaparte* en bewoner van het familiehuis hetwelk hij, sedert zijne verheffing, op genoemd eiland had laten bouwen.

De hertog *van Richmond*, onlangs, te Montreal, in Quebec, overleden, was, in zijne jeugd, toen hij nog opper-officier bij de garde was, bekend onder den naam van den *galanten* en *schoonen Lenox*. Hij was het, die den hertog *van York* eene uitdaging zond, welke een tweegevecht ten gevolge had, waarin hij den prins eene haarboekel afschoot. Aan den vorigen hertog *van Richmond* is Engeland het fraaije etablissement van Woolwich en de volmaking van deszelfs artillerie verschuldigd.

In de ambrosiaansche bibliotheek, te Milaan, is een manuscript van de Iliade ontdekt, hetwelk bijzonderlijk de aandacht der geleerden tot zich trekt, eerstelijk uit hoofde van deszelfs oudheid, welke tot de vierde eeuw schijnt op te klimmen, en ten andere door zestig antieke schilderijen. Laatsgemelde zijn op velin en verbeelden de voornaamste voorvallen uit den Ilias. Zij zijn niet volmaakt uitgevoerd, maar niettemin zeer belangrijk, om dat zij eene naauwkeurige afbeelding bevatten der kleederen, meubelen, gebruiken, gebouwen, wapenen, schepen, offerhanden, spelen, feesten en handwerken van dien tijd, met de juiste kenmerken der goden, der helden, mitsgaders andere ontelbare en talrijke sporen der oudheid. De heer *Angelo Majo*, professor bij het ambrosiaansche kollegie, heeft dit manuscript doen nadrukken, en met de naar de schilderijen gegraveerde platen, benevens talrijke kanteekeningen, welke daarbij gevoegd zijn, in druk uitgegeven. Het manuscript bevat geenzins de Iliade in haar geheel, maar slechts de fragmenten, welke tot de schilderijen betrekking hebben. Het, door den heer *Maio*, te Milaan, publick gemaakte deel, kost 80 francs. De kanteekeningen vullen meer dan 36 bladen druks in groot formaat en zijn van zeer ouden datum; het grootste getal derzelve is van schrijvers, vroeger dan de christelijke tijdrekening en de school van Alexandrie. De daarin aangehaalde schrijvers zijn ten getale van 140, en de ma-

(*Het vervolg in het Bijvoegsel.*